

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

6. september 2005

I henhold til Beretning om Folketingets behandling af WTO-sager afgivet af Europaudvalget den 14. marts 1997 oversendes hermed regeringens orientering fra 1. halvår 2005 om de væsentlige sager, der forventes behandlet i WTO-regi.

Halvårlig orientering om WTO

1. halvår 2005

Om WTO

Verdenshandelsorganisationen World Trade Organisation (WTO) blev grundlagt den 1. januar 1995 som afløser for og udbygning af GATT (General Agreement on Tariffs and Trade). WTO arbejder for at skabe gennemsigtighed, forudsigelighed og ens behandling af alle medlemmer på de internationale markeder. WTO er den eneste globale organisation, der fastsætter og administrerer handelsregler mellem lande i verden. Organisationens handelsaftaler er bindende for medlemslandene, og WTO's domstolssystem kan idømme et land straf, hvis det overtræder reglerne.

Danmark i WTO

Danmark har som en lille og åben økonomi en væsentlig interesse i et internationalt, regelbaseret handelssystem. Alternativet er den stærkes ret. En god regulering af den globale økonomi forbedrer mulighederne for handel mellem lande, hvilket giver både mere handel og mere retfærdig handel. Det er til fordel for dansk økonomi, verdensøkonomien og udviklingslandene. I den sammenhæng er det vigtigt for Danmarks handelspolitiske interesser, at EU bruger sin internationale tyngde til at styrke de globale handelsregler.

Fællesskabskompetence for EU's handelspolitik

Den fælles handelspolitik er baseret på Traktatens artikel 133:

1. Den fælles handelspolitik bygger på ensartede principper, navnlig for så vidt angår toldændringer, indgåelse af told- og handelsaftaler, gennemførelse af ensartethed i liberaliseringsforanstaltninger, eksportpolitik og handelspolitiske beskyttelsesforanstaltninger, herunder foranstaltninger mod dumping og subsidieordninger.
2. Kommissionen fremsætter forslag for Rådet vedrørende iværksættelse af den fælles handelspolitik.
3. Skal der føres forhandlinger om aftaler med en eller flere stater eller internationale organisationer, retter Kommissionen henstillinger til Rådet, som bemyndiger den til at indlede de nødvendige foranstaltninger. Disse forhandlinger føres af Kommissionen inden for rammerne af de direktiver, som Rådet kan meddele den, og i samråd med et særligt udvalg, der er udpeget af Rådet til at bistå den i dette arbejde. De relevante bestemmelser i artikel 300 finder anvendelse.
4. Ved udøvelse af de beføjelser, som i denne artikel er tillagt Rådet, træffer det afgørelse med kvalificeret flertal.

I henhold til Beretning om Folketingets behandling af WTO-sager afgivet af Europaudvalget den 14. marts 1997 orienterer regeringen hvert halve år om de væsentlige sager, der forventes behandlet i WTO-regi.

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	1
	Doha-runden i en vanskelig forhandlingsfase frem mod Hongkong.....	1
2.	Status for Doha-Runden	3
	Processen frem mod ministerkonferencen i Hongkong.....	3
	Landbrug.....	5
	Told og andre handelshindringer.....	7
	Handelslettelse	9
	Handel med tjenesteydelser	11
	Beskyttelse af immaterielle rettigheder - TRIPS aftalen.....	13
	Særlige hensyn til udviklingslandene	16
	Handel, miljø og bæredygtig udvikling	19
	Arbejdstagerrettigheder i WTO/ILO	22
	WTO's tvistbilæggelse.....	23
	Anti-dumping og subsidier.....	25
	Singapore-emnerne.....	27
3.	Optagelse af nye medlemmer	29
	Et større WTO.....	29
4.	Sager i WTO's tvistbilæggelsessystem.....	31
5.	WTO's generaldirektør	33
6.	WTO-reform.....	34
7.	Grønland og Færøerne i WTO	35
8.	Arbejdet i EU med WTO-sager og EU's 3. lands aftaler	36
	EU fortsætter processen.....	36
9.	BILAG.....	37
	Bilag 1: WTO's struktur.....	37
	Bilag 2: Codex Alimentarius.....	38
	Bilag 3 Doha Work Programme - Rammeaftalen af 1. august 2004 fra WTO's Generelle Råd.....	43
	Bilag 4: Oversigt over WTO forhandlings- og arbejdsgrupper – 2005	58
	Bilag 5: WTO medlemmer og ansøgerlande pr. 1. juni 2005	61
	Bilag 6: Beach Club samarbejdet.....	64
	Bilag 7 WTO behandlinger i Folketinget.....	66
	Bilag 8 Panelsager ved WTO med Danmark/EU (EF) som part.....	66

5. Indledning

Doha-runden i en vanskelig forhandlingsfase frem mod Hongkong.

Doha-runden blev oprindeligt forudset afsluttet 1. januar 2005. Dette skete som bekendt ikke. Dels har handelsforhandlinger aldrig før været så omfattende. Dels har deltagerkredsen i WTO med 148 lande aldrig været så stor. Derfor var det meget ambitiøst at sætte 1. januar 2005, som måldato for afslutningen af forhandlingerne, og nok snarere et udtryk for et ønske om at få tilført en vis dynamik i forhandlingerne fra starten (Uruguay-runden varede i 8 år).

Siden Doha-rundens start i 2001 har forhandlingerne imidlertid gået trægt. EU lagde godt nok fra starten og i løbet af 2002 ud med at præsentere forhandlingsudspil på alle forhandlingsemnerne, men langt fra alle andre WTO-medlemmer fulgte trop med samme proaktive linie.

I 2003 mislykkedes det på midtvejsmødet i Cancún i Mexico at enes om rammerne for de videre forhandlinger, hvilket først delvist faldt på plads på embedsmandsniveau i august 2004 i Genève. Resultatet fra august led dog af stor ubalance i detaljeringsgraden mellem de forskellige forhandlingsemner. Det vil derfor være nødvendigt med endnu en indsnævring af forhandlingsrammerne, inden man kan indlede den afsluttende fase af Doha-forhandlingerne. Det er netop det, der forventes at ske i Hongkong; dvs. yderligere indsnævring af forhandlingsrammen – om end den aktuelle forhandlingssituation generelt er vanskelig.

Outreach - danske initiativer for at få Runden tilbage på sporet

Efter blokeringen af Doha-Runden ved ministermødet i Cancún i 2003 iværksatte Danmark en række såkaldte outreach-initiativer for at bidrage til, at WTO-forhandlingerne hurtigst muligt kunne komme tilbage på sporet. Især stod det efter Cancún klart, at der var behov for at styrke dialogen med udviklingslandene om emnerne på WTO's dagsorden. På den baggrund arrangerede man på dansk foranledning et seminar og en ministerkonference i Afrika om handelspolitik. Seminaret og ministerkonferencen blev afholdt i Tanzania hhv. november 2004 og januar 2005 i samarbejde med de andre nordiske lande under det såkaldte Nordiske Afrika-initiativ. Samtidig har Danmark styrket WTO- og Doha-Runde dialogen med programsamarbejdslandene gennem handelspolitiske drøftelser i landenes hovedstæder.

Doha-Runden

De væsentligste forhandlinger i WTO foregår i den såkaldte Doha-Runde. Handelsforhandlingerne blev igangsat i Doha (Qatar) i november 2001 for at skabe bedre betingelser for verdenshandelen. Som et særligt sigtepunkt skal Runden øge udviklingslandenes integration og muligheder i den globale økonomi. Derfor kaldes WTO-forhandlingerne også for Udviklingsrunden. Forhandlingerne drejer sig blandt andet om at mindske told- og andre handelsbarrierer for handel med varer og tjenesteydelser. Forhandlingerne er opdelt på en række områder, herunder varehandel, landbrug, tjenesteydelser, antidumping, miljø, handelslettelse (mindre toldbureaukrati), teknisk bistand samt særlige undtagelser for udviklingslandene. Forhandlingerne forventes tidligst afsluttet ultimo 2006 eller primo 2007.

1. Indledning

Forslag til vedtagelse nr. V 39 under forespørgsel nr. F 14 (9. juni 2005)
<p>F 14: Hvad kan regeringen oplyse om den danske forhandlingslinje i EU forud for ministerkonferencen i WTO i december, herunder ikke mindst om liberaliseringen af handelen med landbrugsvarer og mulighederne for at sikre ulandene bedre handelsvilkår?</p> <p>V 39. Af Helle Sjelle (KF), Søren Espersen (DF), Kristian Pihl Lorentzen: (V):</p> <p>»Med henblik på fornyet fremdrift i WTO-forhandlingerne opfordres regeringen til at arbejde for</p> <ul style="list-style-type: none">
• et substantielt resultat ved ministermødet i Hongkong, idet alle WTO-lande må udvise ansvarlighed for at fastholde det multilaterale handelssystem,
• at EU's landbrugstilbud fastholdes og forbedres, herunder navnlig, at der i Hongkong aftales en klar og hurtigst mulig termin for udfasning af alle handelsforvridende eksportstøtteordninger,
• afskaffelse af handelsforvridende landbrugsstøtte under hensyntagen til forbrugere, miljø, dyrevelfærd og udviklingslandenes landbrugsproduktion,
• reduktion af toldsatterne på landbrugsvarer, så de højeste toldsatter afvikles mest, forbedret markedsadgang i forhandlingerne om industritold, handelslettelse og tjenesteydelser til gavn også for danske virksomheder og borgere,
• at »Alt-undtagen-Våben« -initiativet snarest tilbydes af alle ilande,
• at markedsadgang og udviklings- og handelsteknisk bistand spiller sammen for at sikre de fattigste udviklingslandes adgang til de rige landes markeder til fremme for udvikling og fattigdomsbekæmpelse, og
• at de fattigste udviklingslande ikke skal påtage sig nye WTO-forpligtelser i Doha-forhandlingerne.« <p>Forslag til vedtagelse nr. V 39 blev vedtaget med 53 stemmer mod 4; 34 stemte hverken for eller imod.</p>

6. Status for Doha-Runden

Processen frem mod ministerkonferencen i Hongkong.

WTO-forhandlingerne i 2005 vil koncentrere sig om at forberede ministerkonferencen til december i Hongkong. I starten af 2005 har det givet anledning til bekymring, at forhandlingerne siden Geneve-mødet i august 2004 har bevæget sig meget langsomt, og der stadig udestår betydelige spørgsmål. Køreplanen ved årets begyndelse var, at WTO's generelle råd i juli skulle enes om en første forhandlingstekst ("1. approximation"), som så skulle finjusteres frem til ministerkonferencen i december. Dette er forhandlingsteknisk væsentligt, fordi der på alle væsentlige forhandlingsemner (landbrug, industritold, services, handelslettelse samt SDT-området) skal der træffes - vanskelige - beslutninger om mere præcise liberaliseringsmål, som vil være afspejlet i erklæringsteksterne.

Man formåede imidlertid ikke på WTO's generelle råd ultimo juli 2005 at enes om en sådan første erklæringstekst, men formændene i de enkelte forhandlingsgrupper afrapporterede derimod på mødet om forhandlingernes status. Den samlede vurdering er derfor, at nok var det ikke nogen katastrofe at juli-mødet ikke leverede en første forhandlingskitse, men det begynder nu at haste, hvis der skal nås resultater i Hong Kong. Derfor er det vurderingen, at der i efteråret vil blive travlt med at nå forberedelserne til Hongkong-mødet.

For EU vil det være en yderligere udfordring i efterårets forhandlinger at søge at få genskabt balancen mellem de forskellige forhandlingsemner. Et yderligere centralt forhandlingstema for alle WTO-medlemmerne vil være at få fremdrift i det stærkt kontroversielle spørgsmål om særlig fordelagtig behandling af ulandene (SDT). Selv om der allerede i de eksisterende WTO-aftaler skelnes mellem de fattigste ulande og øvrige ulande, er der stor uenighed om hvor meget og hvilke ulande (ud over de mindst udviklede), der skal nyde godt af de særlige begunstigede undtagelser fra forpligtelserne i WTO-aftalerne. Det er i den forbindelse ikke uden betydning, at det i WTO-sammenhæng er de enkelte medlemmer, der selv angiver, hvorvidt de skal have udviklingsstatus.

Frem mod ministermødet i Hongkong forudses EU at spille en central rolle som drivkraft i Runden og som brobygger mellem rige og fattige lande. Fra dansk side vil man fortsat søge at fastholde og trække EU-Kommissionen i en så handelsliberal og udviklingsvenlig retning som overhovedet muligt. Danmark vil fortsætte sit tætte samarbejde/alliancearbejde i den handelsliberale gruppe i EU og tage initiativer til at fremme positive resultater i Doha-runden. Samtidigt vil man særligt overfor de afrikanske lande tage bilaterale initiativer indenfor rammerne af regeringens handel og udviklingsstrategi samt det nordiske Afrika-initiativ.

Hvad er på spil i Doha-Runden?

Øget liberalisering af den internationale handel vil bidrage til øget vækst. Verdensbanken og IMF har beregnet, at fjernes alle barrierer for handel med varer i verden, vil det betyde en global velfærdsgevinst på op til 280 mia. USD på mellemlangt sigt og 650 mia. USD på langt sigt. Til sammenligning er den langsigtede effekt af delvis liberalisering beregnet til 210 mia. USD. Verdensbanken har endvidere beregnet, at gevinsterne ved fuld toldliberalisering som resultat af Doha-Runden for 62% vedkommende vil komme fra landbrug, 14% fra tekstiler og de resterende 24% fra øvrige områder.

Potentialet for, at handel kan virke som generator for vækst og fattigdomsbekæmpelse, er stort. Verdensbanken har fx beregnet, at et mere udviklingsvenligt internationalt handelsregime vil kunne reducere antallet af fattige med 8% i 2015 – det vil reelt set betyde 140 millioner færre fattige mennesker i verden. Cirka halvdelen af disse vil bo i Afrika syd for Sahara.

2. Status for Doha-Runden

Regeringens nye strategi for handel og udvikling

International handel kan fungere som en kraftig motor for økonomisk vækst og bæredygtig udvikling. For at sikre, at den danske handels- og bistandspolitik fortsat supplerer hinanden til effektiv fremme af udviklingen i de fattige lande, har regeringen netop godkendt en opdatering og nærmere fokusering af sin strategi for handel og udvikling fra 2002. Der er således i den nye strategi for ”Handel, Vækst og Udvikling” lagt større fokus på Afrika syd for Sahara, landbrugssektor-tiltag og bæredygtighed for at hjælpe udviklingslandene til opnåelse af varig fattigdomsreduktion og realisering af FN’s 2015-målsætninger. Tilgangen i den nye strategi er fortsat at sammentænke de danske indsatser rettet mod de internationale forhandlinger i WTO, samarbejdet i EU og dansk udviklingsbistand.

Handelspolitisk konference: Doha-Runden - hvor er vi på vej hen?

Udenrigsministeriet afholdt den 7. september 2004 en åben konference med det formål at tegne et øjebliksbillede af forhandlingssituationen i Doha-runden og de videre perspektiver for det videre forløb. Det forventes, at en tilsvarende konference vil blive afholdt i efteråret 2005.

Landbrug

Ny bevægelse i landbrugsforhandlingerne

På det Generelle Råds møde 1. august 2004 opnåedes der enighed om forhandlingsrammen for de videre Doha-forhandlinger. Landbrugsforhandlingerne havde ikke overraskende den mest centrale rolle under disse forhandlinger, og det var først, da der var opnået enighed om landbruget, at de øvrige udestående forhandlingsemner faldt på plads. Hermed nåede man et vigtigt skridt videre efter det resultatløse ministermøde i Cancún i september 2003.

Rammeaftalen

I rammeaftalen fra august 2004 på landbrugsområdet blev man enige om de overordnede målsætninger for nye forpligtelser inden for de tre hovedområder (intern støtte, eksportstøtte og markedsadgang). Under intern støtte lægges der bl.a. op til væsentlige reduktioner i det bundne niveau for den mest handelsforvridende støtte (Gul Boks). For anden produktionsafhængig støtte (Blå Boks) skal et loft og nye kriterier forhandles. I forhold til eksportstøtte lægges der op til parallel udfasning af eksportsubsidier, disciplinering af eksportkreditter og handelsforvridende aktiviteter hos eksportorienterede statshandelsvirksomheder, samt fødevarerbistand med kommercielle virkninger. Under markedsadgang lægges der blandt andet op til større reduktioner for høje toldsats, særlig behandling for følsomme produkter, toldfri adgang for produkter fra de mindst udviklede lande. For bomuldssektoren blev der endvidere – som ønsket af en række afrikanske lande - givet tilsagn om en prioriteret behandling inden for rammerne af landbrugsforhandlingerne.

Gule, blå og grønne kasser	
Gul kasse (Amber box):	Produktionsafhængig intern støtte
Blå kasse (Blue box):	Støtte knyttet til produktionsbegrænsning, og undtaget fra reduktionsforpligtelsen i den gule kasse
Grøn kasse (Green box)	Produktionsneutral støtte uden budgetmæssig begrænsning

Forhandlingerne er siden fortsat på teknisk niveau i Genève, med henblik på at der - formentlig i Hong Kong i december 2005 – vil kunne træffes yderligere beslutninger om den konkrete udmøntning af rammeaftalen, dvs. modaliteterne. I første halvår 2005 har et væsentlig fremskridt været opnåelse af enighed om reglerne for omregning fra mængdetold til værditold (de såkaldte AVE-ekvivalenter). Der er hermed opnået et grundlag for at komme videre med forhandlingerne om told på landbrugsvarer.

I andet halvår udestår der således meget teknisk arbejde og mange uformelle forhandlinger, inden et mere detaljeret udkast til ny landbrugsaftale kan foreligge. Med augustaftalen fra 2004 er der imidlertid etableret en enmæssig ramme for forhandlingerne, lige som der er sikret enighed om de overordnede mål, der skal udmøntes i modaliteter.

De igangværende forhandlinger i Genève følger en ganske intens mødeplan, hvor man samtidig arbejder sig frem i bredden og i dybden med de målsætninger og forpligtelser, som rammeaftalen lægger op til. Processen sigter på at være fleksibel og fastholde momentum i forhandlingerne, uanset at der undervejs opstår skarpe modsætninger. For at bevare dette momentum - og undgå en gentagelse af processen op til Cancún-ministermødet - vil udfordringen ikke mindst

2. Status for Doha-Runden

for formanden være at sikre balance mellem på den ene side deltagelse og dermed ejerskab blandt de 148 medlemmer og på den anden side resultatorientering i form af målrettede forhandlinger blandt nøglemedlemmer. Kompromisser skal således forhandles med henblik på en acceptabel balance mellem landegrupperes koncessioner, såvel inden for som mellem de enkelte hovedområder i en ny landbrugsaftale, samt balance i forhold til de øvrige forhandlingsområder i en ny WTO-aftale.

EU tilslutter sig de overordnede målsætninger og har på hver af de tre hovedområder i landbrugsforhandlingerne udpeget vigtige delmål: Vedr. intern støtte, især at nuværende kriterier for Grøn Boks respekteres; for så vidt angår eksportstøtte, at der sikres fuld parallelitet i EU's forpligtelse til afvikling af eksportsubsidier og andre landes afvikling af ordninger med tilsvarende virkning (eksportkreditter, statshandelsselskaber, fødevarebistand); og for markedsadgang, at forbedret markedsadgang kan kombineres med passende vilkår for "særligt følsomme produkter" (der endnu ikke er defineret). Endelig holder Kommissionen fast i - under pres fra især sydlige EU-lande - at nye regler skal aftales til anerkendelse og beskyttelse af geografiske indikationer. Fra dansk side arbejdes for den størst mulige liberalisering af samhandelen, at denne liberalisering sker så hurtigt som muligt, samt at der sikres særligt gunstige vilkår for de mindst udviklede lande.

Told og andre handelshindringer

Toldsatser er en hindring for den frie verdenshandel. Handel med ikke-landbrugsvarer udgør ca. 90 procent af verdenshandelen og ca. 70 procent af udviklingslandenes samlede varehandel. Formålet med Doha-runden er at fjerne eller sænke todsatser til et minimum. Det kan dog give udviklingslandene problemer.

Doha-forhandlingerne sigter mod at sænke og eventuelt afskaffe told og ikke-toldmæssige handelsbarrierer - herunder sænke høje todsatser og fjerne toldeskalering. Toldeskalering indebærer, at varernes stigende forarbejdningsgrad medfører stigende todsatser. Fjernelse deraf vil derfor være en stor fordel for industrialiseringsprocessen i mange lande. Det understreges i grundlaget for forhandlingerne, Doha Development Agenda (DDA), at disse skal dække alle vareområder, og at de skal sigte mod at fjerne handelsbarrierer for varer, som er af eksportinteresse for udviklingslandene, og i øvrigt tage særligt hensyn til de mindst udviklede landes interesser.

Liberalisering af verdenshandelen i dansk interesse

Danmark er som en lille og åben økonomi afhængig af såvel gode eksport- som importmuligheder. Derfor har vi en naturlig interesse i, at verdenshandelen fortsat liberaliseres. Danmark arbejder især for bedre markedsadgang i de sektorer, hvor danske virksomheder har særlige interesser, ekspertise og konkurrencefordele. Et højt dansk ambitionsniveau i WTO's forhandlinger om markedsadgang for ikke-landbrugsvarer omfatter også særlig hensyntagen til udviklingslandene og deres fortsatte integration i verdensøkonomien. Det skal ske gennem bedre markedsadgang for deres varer til markederne i de udviklede lande og gennem bedre betingelser for handel indbyrdes mellem udviklingslandene.

Aftalen om rammerne for de videre forhandlinger, som det lykkedes WTO-medlemmerne at blive enige om den 1. august 2004, indeholder følgende principper om markedsadgang for ikke-landbrugsvarer (NAMA):

- Stigende toldnedsættelse, jo højere tolden er på en vare. Skal som udgangspunkt gælde for alle varer. Aftalen åbner desuden op for fjernelse af told eller særligt store toldnedsættelser for udviklingslandenes vigtigste eksportvarer.
- Særlige hensyn til udviklingslandene i form af længere gennemførelsesperioder og mindre krav til toldnedsættelser.
- De mindst udviklede lande fritages for at nedsætte deres told. I stedet forventes de at fastlåse deres todsatser for at fremme gennemsigtighed og forudsigelighed i deres toldregimer.
- Både i- og ulande opfordres til, i lighed med EU's "Everything But Arms" initiativ, at give told- og kvote-fri adgang for alle produkter fra de mindst udviklede lande – dog ikke vedr. våben.

Endvidere anerkendes, at handelsrelateret teknisk bistand til udviklingslandene er en integreret del af den endelig aftale, der skal vedtages.

Rammeaftalen fra Genève er mindre konkret med hensyn til tekniske handelshindringer (NTB).

2. Status for Doha-Runden

I aftalen understreges områdets vigtige betydning i de samlede forhandlinger om øget markedsadgang, og WTO-landene opfordres til at intensivere forhandlingerne. Behovet for særlig hensyntagen til udviklingslandene fremhæves i den forbindelse.

Forhandlingsstatus

Der har hidtil været begrænset fremgang i forhandlingerne. Det skyldes bl.a. ønske hos visse lande, herunder G20-landene, om at sikre indrømmelser på landbrugsområdet, før man bevæger sig på bl.a. NAMA.

Især Brasilien og Indien har hidtil været meget tilbageholdende med at give indrømmelser på NAMA-området. De to lande opfatter NAMA som et område, hvor det først og fremmest er de udviklede lande, som skal give indrømmelser. Denne holdning er selvsagt uacceptabel for EU og USA. Hertil kommer, at udviklingslandene ser en liberalisering af industritold som en trussel for deres nuværende præferenceaftaler, mistede toldindtægter og øget konkurrence. Dette til trods for, at der generelt er enighed om, at nye liberaliseringer ikke skal omfatte kredsen af mindst udviklede lande.

Med henblik på at intensivere forhandlingerne er der nedsat en række mindre arbejdsgrupper, som skal drøfte de væsentligste spørgsmål, herunder bl.a. valg af formel for toldreduktion, hvilke sektorer der skal omfattes af forhandlingerne, samt hvordan hensynet til udviklingslandene skal operationaliseres. Denne overgang til mindre arbejdsgruppemøder opfattes som et positivt signal om landenes vilje til at føre forhandlingerne fremad.

Det har endnu ikke været muligt at nå til enighed om et udkast til NAMA-modaliteter, men der er konturer af en begyndende enighed, som danner grundlag for en vis optimisme. Det er dog fortsat en udbredt holdning, at væsentlige fremskridt på NAMA-området er afhængig af landsbrugsforhandlingernes udfald, hvis et resultat skal kunne opnås i december i Hong Kong.

EU foreslår nedsættelse af told på de vigtigste varer

EU har fremlagt et forslag om generelt at sænke toldsatsene, med særligt fokus på udviklingslandenes behov. Ifølge forslaget skal de højere toldsatser reduceres relativt mere end de lavere satser, hvilket vil indsnævre spændet mellem høje og lave toldsatser. EU foreslår særligt store toldnedsættelser for udviklingslandenes vigtigste eksportprodukter - herunder tekstiler - samt begrænset brug af toldeskalering, hvor varernes stigende forarbejdningsgrad medfører stigende toldsatser. Målet med de to forslag er at forbedre udviklingslandenes muligheder for at udvikle vareproduktion med højere værditilvækst. EU's forslag tager også hensyn til de indbyrdes forskelle mellem udviklingslandene og ønsket om at tage særligt hensyn til de mindst udviklede udviklingslande. Forslaget indebærer således, at toldnedsættelser og tidsplanen for deres indførelse kan variere, alt efter de enkelte landes udviklingstrin.

Handelslettelse

På mødet i WTO's Generelle Råd i august 2004 blev der truffet beslutning om fortsat at have handelslettelse på dagsordenen for Doha-forhandlingerne som det eneste af de fire Singapore-emner (de øvrige tre Singapore emner omtales på side 27).

Forhandlingerne om handelslettelse har traditionelt fundet sted i fora udenfor WTO, hvoraf Verdenstoldorganisationen (WCO) har været den vigtigste. Siden 1996 har handelslettelse dog figureret på WTO's dagsorden med henblik på at undersøge mulighederne for at forbedre og specificere WTO-regelsættet på dette område, herunder artikel V (freedom of transit), artikel VIII (fees and formalities connected with importation and exportation) og artikel X (publication and administration of trade regulations) i GATT 1994.

Ifølge rammeaftalen fra Genève skal forhandlinger, ud over at se på behovet for forenkling og harmonisering af toldprocedurer, også fokusere på forbedring af den tekniske bistand til ulande til kapacitetsopbygning på området. Samtidig skal der tages særlige hensyn til udviklingslandenes individuelle muligheder for at gennemføre reglerne. Hvad angår de mindst udviklede lande lægges der op til, at det enkelte lands udviklingsstadium og administrative kapacitet skal være afgørende for, i hvor høj grad landet skal være omfattet af reglerne. Endvidere blev det som en del af aftalen besluttet at nedsætte en særlig forhandlingsgruppe for handelslettelse.

Forhandlingerne om handelslettelse har vist en betydelig dynamik i forhold til de øvrige forhandlingsemner. En række lande og grupperinger har således allerede fremlagt forslag med henblik på at sikre bedre gennemsigtighed mht. gældende toldprocedurer mv., herunder gennem brug af anerkendte standarder, høring af relevante aktører i forbindelse med nye regler og procedurer, effektive appelmuligheder for virksomhederne i forbindelse med "uretfærdig" toldbehandling, samt klare regler for, hvad der må indgå i "fees and charges".

Blandt de mest aktive er EU, USA, Canada, Japan, Korea og New Zealand. Forslagene er generelt blevet positivt modtaget. Dog har især Indien med støtte fra Brasilien og Kina rejst en række kritiske spørgsmål til forslagene, herunder bl.a. vedr. SDT, omkostninger og forholdet til tvistbilæggelsessystemet. De mindst udviklede lande har udtrykt bekymring vedr. udsigterne til at blive pålagt bindende regler, som de nationale toldmyndigheder mv. vil kunne have svært ved at leve op til. Af samme grund understreger udviklingslandene behovet for SDT og handelsrelateret teknisk bistand som en vigtig del af forhandlingerne.

Danske handelsinteresser tilsiger, at det er positivt, at handelslettelse med rammeaftalen fra Genève 2004 nu er gjort til et egentligt forhandlingsemne i Doha-forhandlingerne, med henblik på at opnå forenkling og harmonisering af toldprocedurer til gavn for alle WTO-medlemmer. Danske virksomheder, der i international sammenhæng ofte er relativt små, vil have stor gavn af bedre gennemsigtighed indenfor spørgsmål, der regulerer varernes bevægelser over grænserne, idet danske virksomheders problemer på 3. lands markeder ofte udspringer af procedurer mv., som forhindrer en gnidningsfri ind- og udførsel af varer. Samtidigt er det væsentligt at sikre, at især udviklingslandene effektivt kan drage nytte af handelslettelserne.

EU har i forhandlingerne fremlagt en række forslag med henblik på at forbedre, specificere og gøre reglerne mere bindende. Forslagene sigter bl.a. på at undgå unødvendige og omfattende dokumentationskrav, sikre gennemsigtighed mht. gældende toldprocedure mv., herunder gennem brug af anerkendte standarder, høring af relevante aktører i forbindelse med nye regler og

2. Status for Doha-Runden

procedurer, effektive appelmuligheder for virksomhederne, koordination mellem toldmyndigheder og andre inspektionsenheder, samt ikke-diskriminerende regler for transithandel. Samtidigt understreges behovet for særlige hensyn til udviklingslandene, herunder først og fremmest de mindst udviklede lande, som vil kunne have behov for handelsrelateret teknisk bistand og længere overgangsperioder i forbindelse med gennemførelse af de nye regler og procedurer.

Handel med tjenesteydelser

Tjenesteydelser er et centralt tema i handelsrunden. Det indgår som et af de fire forhandlingsområder i rammeaftalen fra august 2004. Danske virksomheder har betydelige interesser i liberalisering af den internationale handel med tjenesteydelser. Virksomhederne har brug for adgang til et varieret udbud af tjenesteydelser af høj kvalitet, og danske tjenesteydelsleverandører vil ved WTO liberalisering opnå forbedret adgang til en række markeder.

Tjenesteydelsesforhandlingerne foregår ved, at alle medlemmer skal fremlægge tilbud om, hvor man kan give mere markedsåbning, samt krav om, hvor man ønsker markedsåbning hos andre. GATS-aftalen bygger på et fleksibelt aftaleprincip, der fastslår, at det er op til hvert enkelt medlem selv at definere den markedsadgang, som man ønsker at give udenlandske virksomheder. Ligeledes kan medlemmerne selv fastlægge, hvad der skal være offentlige ydelser, som er undtaget GATS-aftalen, og hvad landet ønsker, at private skal udføre. Det vil sige, at et medlem, herunder et udviklingsland, ikke gennem GATS-aftalen kan tvinges til at liberalisere en given sektor, fx vandforsyning. Tjenesteydelserne er et af de mere tekniske forhandlingsemner i Doha-Runden.

EU's tilbud og krav

EU har dels stillet krav til størstedelen af WTO-medlemmerne, dels fremlagt det formentlig mest substantielle tilbud blandt deltagerne i forhandlingerne. EU's tilbud respekterer offentlige tjenesteydelser og de enkelte WTO-medlemmers ret til at regulere tjenesteydelser. EU har ikke afgivet tilbud inden for sundhed, uddannelse eller audiovisuelle ydelser.

EU har modtaget krav fra en del af de øvrige WTO-medlemmer. Kravene varierer betydeligt i omfang og detaljeringsgrad afhængig af afsenderen og dennes konkrete kommercielle interesser. Samlet set er der stillet krav til EU om yderligere liberalisering i næsten alle servicesektorer. Der er modtaget lige så omfattende krav fra nogle udviklingslande, som der er fra store industrilande. Udviklingslandenes væsentligste interesse ligger i at få bedre markedsadgang inden for midlertidig personbevægelse, fx i form af, at ingeniører fra Pakistan kan indrejse og i en tidsbegrænset periode tage ophold i et EU-land med henblik på at udføre en kontrakt opgave. EU har i sine reviderede krav fra januar 2005 gradueret kravene til udviklingslandene efter disses udviklingsniveau. For de mindst udviklede lande har EU fokuseret sine krav på infrastruktur.

Bekymring over manglende fremskridt

Forhandlingerne i Genève foregår i to spor ved såvel multilaterale som bilaterale forhandlinger. Der er generel bekymring hos WTO-medlemmerne over manglende fremskridt i forhandlingsprocessen. Et nødvendigt fremskridt er betinget af en forøgelse af antallet af tilbud til WTO og ikke mindst af en mærkbar kvalitetsforbedring i forhold til det eksisterende niveau, der generelt vurderes som lavt.

På baggrund af et pålæg fra WTO's Råd for Handel med Tjenesteydelser fremlagde en række medlemmer i maj 2005 reviderede tilbud til WTO. Også EU fremlagde et revideret tilbud indeholdende elementer af dels opdatering og konsolidering med de 10 nye EU-medlemslande, dels tilbud om udvidelse af forpligtelserne inden for enkelte sektorer.

På trods af et forøget antal indkommende tilbud tyder indledende analyser på, at kvaliteten af disse stadig er relativt lav. Meget arbejde udestår således fortsat.

Søfart vigtigt element i EU's tilbud og krav

Søfartssektoren har særlig dansk interesse. Efter afslutningen af Uruguay-Runden i 1994 forhandlede man videre inden for enkelte områder, heriblandt søfart. Forhandlingerne førte ikke til resultat og blev udsat til den nuværende Doha-runde. Udgangspunktet i Doha-Runden er, at søfart som en indbygget del af dagsordenen forhandles på linje med andre transportområder. EU har inkluderet søfart i næsten alle kravene til tredjelande og desuden genfremsat sit tilbud fra 1996, men har tilføjet to nye elementer, hvor EU har offensive interesser: Ret til omplacering af egne tomme containere og feedering af egen international last (dvs. at transportere egen international last mellem forskellige havne inden for det samme land, typisk med henblik på at samle og sejle lasten ud af landet på et større skib).

Beskyttelse af immaterielle rettigheder - TRIPS aftalen

TRIPS forhandlingerne fokuserer i øjeblikket særligt på sikring af billig kopimedicin til udviklingslandene, patentering af levende materiale, traditionel viden, genetiske ressourcer samt beskyttelse af geografiske betegnelser.

Hvad er TRIPS-aftalen?

TRIPS-aftalen (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPS) opstiller på internationalt plan mindstekrav til landenes beskyttelse af immaterielle rettigheder, herunder patenter, varemærker og designs. TRIPS-aftalen er en afgørende milepæl i bestræbelserne på at højne og harmonisere beskyttelsen af immaterielle rettigheder på verdensplan. For at sikre målsætningerne i TRIPS-aftalen har WTO nedsat et råd for Handelsrelaterede aspekter af Intellektuelle Ejendomsrettigheder. Rådets arbejde består bl.a. i at gennemgå de nationale lovgivninger om immaterialret med henblik på at sikre gennemførelsen af TRIPS-aftalens minimumsbestemmelser.

TRIPS-aftalen sikrer billig medicin til udviklingslandene

TRIPS-aftalen giver som udgangspunkt udviklingslandene mulighed for under visse forudsætninger at producere og benytte livsvigtig kopimedicin. Op til ministerkonferencen i Doha stillede en række udviklingslande dog spørgsmålstegn ved værdien af TRIPS-aftalen, da forudsætningerne for at udnytte fleksibiliteten efter deres opfattelse ikke var klare, herunder at det ikke var muligt at udnyttet fleksibiliteten, hvis man som udviklingsland ikke havde egen medicinproduktion.

Doha-erklæringens paragraf 17 understreger på den baggrund generelt behovet for, at TRIPS-aftalen gennemføres på en måde, der fremmer folkesundheden. Der blev desuden vedtaget en særlig erklæring om TRIPS og offentlig sundhed. I forbindelse med erklæringen blev TRIPS-rådet pålagt inden udgangen af 2002 at finde en løsning for de lande, der ikke har egen medicinproduktion, så det efterfølgende ville være muligt for dem at udstede tvangslicenser til tredjelande, der herefter kunne producere billig kopimedicin. Den 30. august 2003 nåede TRIPS-rådet efter langvarige forhandlinger til enighed om en løsning. Beslutningen giver mulighed for under visse betingelser at udstede tvangslicens til produktion i et 3. land med efterfølgende eksport af kopimedicin til et land, der ikke selv er i stand til at producere den pågældende medicin.

I forbindelse med 30. august beslutningen formulerede formanden for WTO's Generelle Råd en særskilt udtalelse, som skulle imødekomme de WTO medlemmer - herunder især USA - som frygtede, at beslutningen ville svække patentbeskyttelsen. Erklæringen understreger, at aftalen skal anvendes i "god tro" til sundhedsmæssige formål og ikke må anvendes til at opnå industripolitiske eller kommercielle formål. Det påpeges desuden, at det er vigtigt at sikre, at kopimedicin ikke kommer i de forkerte hænder.

Beslutningen af 30. august 2003 er en midlertidig undtagelse fra TRIPS-aftalen. Ifølge beslutningen skulle TRIPS-rådet senest ved udgangen af 2003 tage fat på at ændre TRIPS-aftalen, der skulle vedtages inden seks måneder. Det angives udtrykkeligt, at aftalændringer skal basere sig på beslutningen.

Det lykkedes ikke TRIPS-rådet at opnå enighed inden medio 2004, og på trods af en yderligere forlængelse er enighed fortsat ikke opnået. En række udviklingslande har fremsat et forslag til implementering af beslutningen, der reelt betyder en genforhandling af dele af beslutningen. EU

2. Status for Doha-Runden

har på mødet i juni 2005 fremsat et forslag, der er i overensstemmelse med de argumenter som EU har fremført i hele processen, nemlig at der er tale om en teknisk øvelse, hvor formålet er at få gennemført beslutningen i form af en ændring af TRIPS aftalen. USA ligger på linie med EU, men har dog ønske om, at flere aspekter af formandens erklæring inddrages i en endelig løsning.

I praksis påvirker udsættelsen ikke den internationale regulering af spørgsmålet, da den midlertidige beslutning fortsat vil gælde, indtil TRIPS-aftalen ændres. I EU-landene implementeres beslutningen gennem en forordning, som forventes vedtaget inden udgangen af 2005. Dette initiativ skal ses på baggrund af et ønske om hurtigt at implementere 30. august beslutningen i EU-retten, hvorved der vises imødekommelse overfor udviklingslandene. Samtidig sikres, at eventuelle juridiske knaster fjernes hurtigst muligt, så udviklingslandene ved udstedelse af tvangslicenser ikke løber ind i lovgivningsmæssige problemer i EU.

Beskyttelse af traditionel viden samt forebyggelse af bio-pirateri og beskyttelse af genetiske ressourcer

En af fremtidens store udfordringer til TRIPS-systemet er kravet om beskyttelse af traditionelle former for intellektuelle ejendomsrettigheder, herunder traditionel viden, folkeminder og – traditioner, samt genetiske ressourcer.

Kravet om beskyttelse af disse traditionelle former for intellektuelle ejendomsrettigheder er opstået som følge af den øgede potentielle værdi af disse rettigheder i et stadig mere videnbaseret global økonomi. Kravet om beskyttelse af genetiske ressourcer skal ses i sammenhæng med udviklingen i den moderne bioteknologi, hvor farmaceutiske virksomheder og biotek-industrien i nogle tilfælde søger at udnytte oprindelig medicinsk viden samt planter og andre ressourcer, som primært har oprindelse i udviklingslandene, på grund af disse landes store biodiversitet.

For at beskytte genetiske ressourcer etablerede man i 1992 Konventionen om Biodiversitet. Imidlertid mener en lang række udviklingslande, at TRIPS-aftalen risikerer at undergrave Biodiversitets-konventionens beskyttelse af genetiske ressourcer. Dette er begrundet i, at Konventionen om Biodiversitet giver medlemsstaterne suveræne rettigheder til egne genetiske ressourcer. Til forskel tillader TRIPS i artikel 27, stk. 3 patentering af levende materiale i dets naturlige stadium uden samtidig at stille krav om, at oprindelseslandet forudgående skal acceptere brugen af de genetiske ressourcer, samt at et eventuelt økonomisk udbytte skal fordeles mellem oprindelseslandet og patenthaver. De pågældende udviklingslande mener ikke, at TRIPS-aftalen i tilstrækkelig grad beskytter dem mod, at et andet land udøver "bio-pirateri" ved at tage patent på opfindelser baseret på genetiske ressourcer eller viden om genetiske ressourcer fra deres land. Modsat denne holdning står en række industrilande fast på, at Biodiversitets-konventionen og TRIPS-aftalen regulerer forskellige områder og derfor bør ses uafhængigt af hinanden.

EU har foreslået, at en patentansøger ved indgivelse af sin patentansøgning skal oplyse den geografiske oprindelse af den genetiske ressource eller traditionelle viden, der indgår i opfindelsen. EU agter at fremsætte et egentligt forslag herom i Verdensorganisationen for Immaterialret (WIPO) i juni 2005. Endelig har EU foreslået, at dele af det tekniske arbejde med at udforme nye regler flyttes til WIPO, der i højere grad besidder den fornødne baggrundsviden på området. Dette forslag har toneangivende udviklingslande dog indtil nu afvist.

Beskyttelse af geografiske betegnelser

Doha-erklæringens paragraf 18 pålagde TRIPS-rådet at afslutte forhandlinger om etablering af et multilateralt register for geografiske betegnelser for vin og spiritus inden ministerkonferencen i Cancún. Rådet blev samtidig pålagt at forhandle og inden udgangen af 2002 at rapportere om

2. Status for Doha-Runden

muligheden for at udstrække beskyttelsen af geografiske betegnelser til at omfatte andre områder end vin og spiritus.

EU har støttet etableringen af et internationalt register for vin og spiritus og en udstrækning af den udvidede beskyttelse af geografiske betegnelser til at gælde for andre områder og produkter end vin og spiritus. EU's holdning møder stærk modstand fra især USA og Australien, mens udviklingslandene er delt i to lejre. TRIPS-rådet nåede derfor ikke til enighed ved udgangen af 2002, hvor fristen for drøftelserne udløb. Trods fristens udløb betragter EU fortsat ikke emnet som færdigbehandlet.

2. Status for Doha-Runden

Særlige hensyn til udviklingslandene

Bistand til at hjælpe udviklingslandene, herunder særligt de mindst udviklede, med at udnytte de regler og aftaler, som man bliver enige om i WTO-regi, er nødvendig for at sikre udviklingslandenes integration og dermed plads i verdenshandelen.

Udviklingslandene skal have hjælp til at implementere nye aftaler. Dette har WTO-medlemmerne forpligtet sig til, og det er et selvstændigt forhandlingsemne i Doha-Runden. Uden bistand og særregler for implementering af de aftaler, man bliver enige om i WTO-regi, har udviklingslandene vanskeligt ved at indføre nye regler og bestemmelser og udnytte de regler, der er til deres fordel.

Implementeringsspørgsmålet fik derfor en central placering i WTO's forhandlinger ved ministerkonferencen i Doha i 2001. Ifølge udviklingslandene giver WTO's arbejde for at liberalisere verdenshandelen dem især to problemer. Det første er, at en del af de forpligtelser, som udviklingslandene har påtaget sig, medfører store byrder for dem og bør udskydes. Det andet problem er, at de udviklede lande selv har en mangelfuld implementering af visse bestemmelser – især de bestemmelser, der skal sikre udviklingslandene en særlig og differentieret behandling (Special and Differential Treatment, SDT). WTO-aftalerne indeholder en lang række særbestemmelser om markedsadgang, regelundtagelser og forlængede implementeringsfrister for udviklingslandene. Bestemmelserne er i vid udstrækning ikke-juridisk bindende hensigtserklæringer, som Doha-erklæringen har pålagt WTO-landene at gøre mere præcise, effektive og operative.

En række udviklingslande har på denne baggrund fremlagt næsten 90 konkrete forslag. Selvom EU sammen med USA, Canada og Japan fremsatte en række alternative forslag om SDT, kunne parterne kun enes om mindre end 30. Derfor opgav man at blive enige om særbestemmelser og regelundtagelser for udviklingslandene inden for den først fastsatte tidsfrist den 31. december 2002. Skiftende formænd for den pågældende WTO-komité har søgt at opnå enighed om mere fleksible løsningsmodeller, men der hersker fortsat usikkerhed om, hvorledes SDT-problematikken bør gribes an i de videre forhandlinger.

De mindst udviklede lande og små økonomier

Særlig hensyntagen til de mindst udviklede lande er en vigtig del af stort set alle forhandlinger under Doha-Runden. Doha-erklæringen omtaler disse udviklingslandes særlige behov og interesser i 21 paragraffer. Eksempelvis forpligter WTO-medlemmerne sig til at øge de mindst udviklede landes markedsadgang, give deres eksportvarer told- og kvotefri markedsadgang, fremme deres WTO-optagelse og yde dem teknisk handelsrelateret bistand. Det er desuden lykkedes at nå til enighed om retningslinjer for en hurtigere og mere smidig WTO-optagelse af mindst udviklede lande.

En anden særlig opgave på Doha-dagsordenen er at undersøge små økonomiers udenrigshandel. Arbejdet, der først blev igangsat i WTO's Handel og Udviklingskomité i foråret 2003, skal resultere i anbefalinger til at sikre en bedre integration af små og sårbare økonomier i verdensøkonomien. Man er i øjeblikket i færd med at søge at indkredse begrebet 'små og sårbare økonomier', og der foreligger endnu ikke konkrete resultater af komitéens arbejde.

Særregler afskaffes med tiden

De udviklede lande anser særregler for at være et middel til at integrere udviklingslandene i verdensøkonomien, hvor målet er et handelssystem med ens regler for alle. Særregler er derfor mid-

2. Status for Doha-Runden

lertidige undtagelser, der bør udfases i takt med, at udviklingslandene når højere udviklingstrin. Særregler skal fortrinsvis tilgodese de udviklingslande, der har størst behov for det.

Heroverfor står udviklingslandene, der ønsker at forhandle mere effektive og bindende særregler ind i de enkelte WTO-aftaler. I deres øjne dækker Doha-mandatet kun, at de såkaldte SDT-bestemmelser skal revideres, og at man senere eventuelt kan vende tilbage til spørgsmålet om differentiering og udfasning. En gruppe store udviklingslande anført af Indien og Brasilien, der ikke vil kunne nyde godt af SDT-bestemmelser til særlig gavn for de mindst udviklede udviklingslande, modsætter sig generelt en sådan differentiering.

EU søger fortsat at bygge bro mellem disse forskellige anskuelser. Sigtet er, at udviklingslandene hurtigst muligt integreres fuldt og helt i det multilaterale handelssystem.

Nødvendigt med handelsrelateret bistand

Doha-erklæringen understreger, at bistand på handelsområdet skal ydes med henblik på at sætte udviklingslandene i stand til at udnytte fordelene af et åbent verdenshandelssystem med faste regler og aftaler. For at nå målet vil den tekniske bistand til udviklingslandene skulle omfatte forhandlingstræning, teknisk bistand til national implementering af de indgåede aftaler og bistand til at udnytte den øgede markedsadgang.

Umiddelbart efter ministerkonferencen i Doha i efteråret 2001 besluttede man at fordoble WTO's træningskapacitet og at øge WTO-sekretariatets ressourcer på området. Desuden aftalte man at oprette "Doha Development Agenda Global Trust Fund". Medlemsbidragene for 2002 muliggjorde, at WTO-sekretariatet var i stand til mere end at fordoble sin tekniske bistand i forhold til 2001. Hertil kommer, at WTO – sammen med Verdensbanken, IMF, UNDP, UNCTAD og Det Internationale Handelscenter, ITC – aktivt deltager i det såkaldte "Integrated Framework" (IF), som arbejder for at indarbejde handelsrelateret bistand i de mindst udviklede landes egne fattigdomsbekæmpelsesstrategier. På tilsvarende vis samarbejder WTO, UNCTAD og ITC om at fremme handelsrelateret teknisk bistand i Afrika via det såkaldte JITAP-initiativ (Joint Integrated Trade Assistance Programme).

Selvom handelsrelateret bistand af langt de fleste lande anses for ikke at være tilstrækkeligt til at sikre, at udviklingslandene bliver integreret i verdenshandelssystemet, er bistanden en nødvendig del af bestræbelserne på at øge udviklingslandenes muligheder for at drage nytte af den markedsadgang, de har og vil kunne få. Forøgelsen af den handelsrelaterede bistand vil desuden kunne medvirke til at engagere udviklingslandene yderligere i WTO-forhandlingerne generelt.

Danmarks og EU's indsats

Danmark har været blandt de mest aktive i bestræbelserne for at fremme ydelsen og effektiviteten af multilateral handelsrelateret bistand til udviklingslandene. I perioden 2002-05 har Danmark således bevilget 17 mio. kr. til WTO's ovennævnte globale trustfond. Danmark har tillige arbejdet aktivt for og ydet betydelige bidrag til såvel IF som JITAP. Desuden har Danmark været med til at oprette og finansiere internationale organisationer, der yder bistand til udviklingslande i forbindelse med forhandling om nye handelsregler og bilæggelse af tvister om gældende regler i WTO. De danske bidrag til multilateral handelsrelateret bistand påregnes at andrage ca. 50 mio. kr. i 2005. Hertil kommer betydelige bidrag til bilateral handelsrelateret støtte til en række programsamarbejdslande.

I oktober 2002 vedtog regeringen en strategi for en samlet dansk indsats for handel og udvikling, og i 2005 er denne strategi blevet ajourført med undertitlen "Strategi for dansk støtte til

2. Status for Doha-Runden

fremme af handel, vækst, og udvikling i verdens fattigste lande'. Den nye strategi, som bl.a. giver en udførlig beskrivelse af regeringens arbejde for udviklingsvenlige og handelsliberale mål under Doha-runden, sætter større fokus på Afrika syd for Sahara, landbrugssektortiltag, kvinders ligestilling, bæredygtighed, og bedre rammebetingelser for erhvervslivet til at støtte udviklingslandene med at opnå vedvarende fattigdomsreduktion. Blandt andre aktiviteter, som vil kunne tjene til fremme af et handelsliberalt og udviklingsvenligt resultat af Doha-runden, kan nævnes, at Danmark har iværksat et analysearbejde om, hvorledes man bedst vil kunne effektivisere WTO-bestemmelserne om særlig og differentieret behandling (SDT) af udviklingslandene. Endvidere følger man fra dansk side op på den konstruktive dialog med 20 afrikanske lande, der på dansk foranledning blev igangsat under Det nordiske Afrika-initiativ.

EU yder meget betydelig handelsrelateret bistand som et vigtigt led i sin handels- og udviklingsindsats. I september 2002 fremlagde Europakommissionen på dansk opfordring en samlet redegørelse for EU's politik på området. Derefter opfordrede Rådet Kommissionen til at arbejde videre med at integrere handelspolitikken i udviklingspolitikken og omvendt styrke hensynet til udviklingslandene i handelspolitikken samt sikre den fornødne sammenhæng i EU's indsats og politik på området. I 2005 har regeringen aktivt medvirket til udformning af rådskonklusioner om de handelsrelaterede aspekter af EU's bestræbelser for at opfylde Årtusind Udviklingsmålsætningerne i 2015. Det lykkedes i den forbindelse for Danmark at opnå enighed om en opfordring til Kommissionen om, at den inden medio september 2005 skal udarbejde en rapport ang. såvel de handels- som bistandsmæssige aspekter af EU's igangværende forhandlinger med AVS-landene vedr. regionale økonomiske partnerskabsaftaler (EPA'er). Rapporten vil danne grundlag for en senere rådsdrøftelse om, hvorledes man kan sikre et udviklingsvenligt resultat af forhandlingerne. Med hensyn til told- og kvotefri markedsadgang for produkter fra de mindst udviklede lande vedtog EU allerede i februar 2001 det såkaldte "Everything But Arms" (EBA) initiativ, som man i WTO har opfordret andre industrialiserede lande til at følge. En række lande har efterhånden fulgt EU's eksempel. Ikke mindst fra dansk side arbejdes der aktivt for snarest at forbedre oprindelsesreglerne for EBA og de øvrige dele af EU's generelle toldpræference-(GSP-) ordning med henblik på yderligere at fremme udviklingslandenes adgang til EU's marked.

Handel, miljø og bæredygtig udvikling

EU vil fremme miljøhensyn

I Doha lykkedes det EU at få sat handel og miljø på dagsordenen for forhandlingsrunden. Doha-Rundens overordnede målsætning fastslår, at handel, miljø og bæredygtig udvikling skal understøtte hinanden. Af Doha-erklæringen fremgår videre, at WTO-medlemmerne skal igangsætte forhandlinger om:

- Forholdet mellem eksisterende WTO-regler og handelsbestemmelserne i multilaterale miljøaftaler (MEA'er).
- Procedurer for informationsudveksling og observatørstatus mellem de multilaterale miljøaftalers sekretariater og de relevante WTO-komitéer.
- Liberalisering af handelen med miljøvarer og -tjenesteydelser gennem reduktion af told- og ikke-toldmæssige barrierer for miljøprodukter.

Desuden skal WTO's Komité for Handel og Miljø (CTE) især rette opmærksomheden mod:

- Miljøbestemmelsernes effekt på markedsadgangen for især udviklingslandene – navnlig de mindst udviklede lande (LDC'erne).
- Miljørelevante bestemmelser i TRIPS-aftalens afsnit om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder.
- Miljømærkningsbestemmelser. Komitéens arbejde skal klargøre behovet for at præcisere relevante WTO-bestemmelser.

Endelig skal Komitéen for Handel og Miljø og Komitéen for Handel og Udvikling gennem hele Doha-Runden identificere og debattere miljø- og udviklingsaspekter for at bidrage til, at ønsket om en bæredygtig udvikling afspejles i det samlede resultat af Doha-Runden.

To forskellige grundsyn

Forhandlingerne har imidlertid båret præg af, at der først skal nås til enighed om miljøspørgsmålene ved Doha-Rundens afslutning. Derfor er der indtil nu kun sket begrænsede fremskridt. EU's forsøg på at drive forhandlingerne på området fremad har stået relativt isoleret, bortset fra støtte fra Norge, Schweiz og Japan. Bestræbelserne har mødt modstand fra udviklingslande, der mener, at øget miljøhensyn i WTO-reglerne vil bane vejen for "grøn protektionisme". Tilsvarende ser lande som USA, Australien og New Zealand en fare for, at miljøbestemmelser kommer til at fungere som barrierer for øget markedsadgang ikke mindst til det europæiske marked.

Forhandlingerne i Komitéen for Handel og Miljø har hidtil primært fokuseret på forholdet mellem eksisterende WTO-regler og handelsbestemmelserne i de multilaterale miljøaftaler, herunder forhandlingsmandatets rækkevidde og hvordan de videre forhandlinger bør tilrettelægges.

I disse spørgsmål tegner der sig indtil nu to hovedfronter:

Den ene landegruppe, oprindeligt modstander af overhovedet at gøre handel og miljø til et forhandlingsemne, anføres af Australien, USA og de delvist industrialiserede udviklingslande. Gruppen mener, at et begrænset antal multilaterale miljøaftaler bør gennemgås systematisk for at afklare, om de i forhold til WTO-reglerne har givet anledning til konkrete handelskonflikter eller implementeringsproblemer. Landegruppen ønsker kun at overveje forhandling, hvis gen-

2. Status for Doha-Runden

nemgangen peger på konkrete konflikter, og understreger samtidig, at et forhandlingsresultat ikke må ændre på WTO-regelsættets nuværende rettigheder og forpligtelser.

En anden landegruppe under ledelse af EU finder det nødvendigt at nå et forhandlingsresultat, som bidrager til, at handel og miljøregler i højere grad understøtter hinanden. EU argumenterer derfor for en analyse, der kan fastslå typer af handelsbestemmelser i de multilaterale miljøaftaler, som WTO bør respektere.

Definition af miljøprodukter

Forhandlingerne i Komitéen for Handel og Miljø om liberalisering af handelen med miljøprodukter har hidtil fokuseret på at fastslå en definition af miljøprodukterne. Det grundlæggende spørgsmål er, om det er muligt at udarbejde en udtømmende liste over produkter, der ud fra deres anvendelse kan betegnes som miljøprodukter – for eksempel produkter til at fjerne forurening eller udnytte vedvarende energikilder. Der er fremlagt flere forslag til lister over miljøprodukter. I den forbindelse forsøger EU at få udvidet definitionen af miljøprodukter til at omfatte produkter med en miljømæssig forsvarlig livscyklus. Hermed søger EU blandt andet at imødegå udviklingslandenes modstand mod aftaler på området.

EU's holdning er, at en udvidet definition i høj grad vil forøge disse landes muligheder for at få produkter identificeret som miljøvenlige. EU arbejder i det hele taget for at liberalisere handelen med så mange miljøvenlige varer og tjenesteydelser som muligt.

Man er i Komitéen for Handel og Miljø i februar 2005 blevet enige om at søge at udarbejde i det mindste en foreløbig liste over miljøvarer inden WTO's ministerkonference i Hongkong. Handelen med produkterne på denne liste vil så skulle liberaliseres så meget som muligt til fremme for en bæredygtig udvikling.

EU vil fremme miljøhensyn

Trods lange drøftelser er der endnu ikke enighed om, i hvilket omfang miljødagsordenen for Doha-Runden skal medtage spørgsmålene om miljøbestemmelsernes effekt på markedsadgangen for især udviklingslandene, miljørelevante bestemmelser i TRIPS-aftalen og miljømærkningsbestemmelser. Af frygt for at få begrænset deres nuværende markedsadgang tegner der sig udbredt modstand blandt udviklingslande og visse udviklede lande mod at tage fat på forhandlinger om regler for ikke-diskriminerende miljømærkning. Spørgsmålet om disse emners inddragelse i de egentlige forhandlinger skulle have været løst under ministerkonferencen i Cancún, men udestår fortsat selv efter mødet i WTO's Generelle Råd i juli-august 2004.

EU har understreget, at miljøhensyn ikke må misbruges til skjult protektionisme, men derimod skal fremme handel, udvikling og miljø. Danmark har gennem lang tid arbejdet aktivt for, at EU fremmer miljøhensyn i WTO-forhandlingerne. Det danske udgangspunkt er, at handel, miljøbeskyttelse og bæredygtig udvikling indbyrdes skal understøtte hinanden uden at belaste udviklingslandene med unødige handelshindringer. Det er forsat den danske regerings mål at nå positive resultater på WTO's forhandlinger om handel og miljø. Hertil kommer ønsket om at få igangsat forhandlinger om miljøbestemmelsernes effekt på markedsadgangen for især udviklingslandene, miljørelevante bestemmelser i TRIPS-aftalen og bestemmelser for miljømærkning.

Europa-kommissionen gennemfører bæredygtighedsvurderinger (Sustainable Impact Assessments) af såvel den samlede Doha dagsorden som de enkelte regionale handelsliberaliseringsaftaler, hvor EU deltager. Analysernes formål er at identificere direkte økonomiske, sociale og miljømæssige konsekvenser i såvel EU som de øvrige lande omfattet af aftalerne, og at identifi-

2. Status for Doha-Runden

cere mulige afhjælpende foranstaltninger. Det er Kommissionens hensigt, at de identificerede afhjælpende foranstaltninger for så vidt angår udviklingslandene skal indgå i de videre drøftelser med disse lande i prioriteringen af den handelsrelaterede udviklingsbistand. For så vidt angår de direkte økonomiske, sociale og miljømæssige konsekvenser, er det Kommissionens intention, at disse skal indgå som basis for EU's forhandlinger på de enkelte områder og regioner.

Arbejdstagerrettigheder i WTO/ILO

Trods en ihærdig indsats lykkedes det ikke at få handel og arbejdstagerrettigheder som et selvstændigt emne på Doha-Rundens dagsorden.

I Doha-erklæringen bekræfter WTO-landene deres erklæring fra WTO- ministerkonferencen i Singapore i 1996 vedr. internationale arbejdstagerrettigheder og tager arbejdet i International Labour Organisation (ILO) om globaliseringens sociale dimension til efterretning. Doha-erklæringen henviser arbejdet med internationale arbejdstagerrettigheder til ILO, der i dag er det centrale forum for diskussionens placering i globaliseringsprocessen.

Resultatet af arbejdet i ILO forelå i februar 2004 i form af en rapport med titlen 'A Fair Globalization; Creating opportunities for all'. Rapporten drager en række omfattende, langsigtede konklusioner om, hvorledes sociale aspekter bedst kan inddrages i globaliseringsprocessen inden for de enkelte lande i samarbejde med det civile samfund, arbejdsmarkedets parter, internationale parlamentariske forsamlinger og organisationer som Bretton Woods-institutionerne og FN-organisationerne samt WTO. Blandt rapportens handelsrelaterede anbefalinger er, at handelsforvridende statsstøtte til især landbruget hurtigt bør udfases, at fastsættelse af tekniske standarder bør styrkes, at et multilateralt forum bør udarbejde en ramme for bestemmelser om konkurrencepolitik og udenlandske direkte investeringer og at afbalancerede regler for handel og kapitalbevægelser bør komplementeres af afbalancerede regler for grænseoverskridende personbevægelser og øget respekt for fundamentale arbejdstagerrettigheder.

Som følge af ILO-rapporten har man i marts 2005 i EU vedtaget et sæt rådskonklusioner om at fremme samarbejdet mellem WTO og ILO og dermed sikre en bedre sammenhæng mellem handel og arbejdstagerrettigheder.

I ILO har sekretariatet samtidig fremlagt en række konkrete forslag til opfølgning af rapporten. Herunder foreslås et initiativ til fremme af kohærens mellem forskellige multilaterale organisationers arbejde. Endvidere foreslås det, at man undersøger mulighederne for afholdelse af et 'Globalization Policy Forum' med deltagelse af blandt andre parlamentarikere, mediefolk og forskere for at målrette globaliseringsindsatser til gavn for så mange som muligt. WTO påregnes inddraget i gennemførelsen af begge forslag, som for tiden er genstand for drøftelse i ILO.

WTO's tvistbilæggelse

Mere effektiv behandling af tvister

WTO kan bilægge uenighed mellem medlemslandene indenfor tvistbilæggelsessystemet. Det er et domstolslignende system, som kan afgøre de såkaldte handelstvister. Tvistorganets afgørelser er bindende for WTO-landene, og landene kan blandt andet idømmes strafhold.

Ved WTO's ministerkonference i Marrakech i 1994 blev det aftalt inden for fire år at foretage en revision af den aftale, der ligger til grund for WTO's nuværende tvistbilæggelsessystem, den såkaldte "Forståelse" ("Forståelsen vedrørende regler og procedurer for bilæggelse af tvister" - på engelsk "Dispute Settlement Understanding" eller DSU.)

Doha-erklæringen satte den 31. maj 2003 som deadline for aftalens revision. Medlemmerne blev dog ikke enige om et samlet forslag til ændringer, og blev det heller ikke efter Cancún. Der var enighed om ny frist den 31. maj 2004, men også den blev overskredet, og fristen er derfor blevet udsat med endnu et år. At forhandlingerne ikke er del af den samlede WTO-Runde, har begrænset mulighederne for at nå til enighed om større ændringer.

EU har foreslået en række grundlæggende ændringer og har fremlagt forslag om øget gennemsigtighed i tvistbilæggelsessystemet i WTO, indførelse af en permanent panelinstans og et udvidet appelorgan til behandlingen af tvister. Andre lande – som Japan og Mercosur-landene* – mener, at revisionen bør holde sig til nogle få tekniske justeringer af aftalen. USA, der på det seneste har tabt en række større handelstvister, er skeptisk med hensyn til at gøre tvistbilæggelsen mere permanent, selv om landet generelt har insisteret på øget gennemsigtighed i WTO's tvistbilæggelsessystem.

Eftersom EU har en ambitiøs dagsorden og nødigt vil nøjes med mindre tekniske justeringer, har EU overvejet at kombinere enighed om mindre tekniske justeringer med et fornyet mandat til forhandling af mere omfattende ændringer. Ønsket er, at princippet om, at alle WTO-medlemmer skal forpligte sig på alle områder (den såkaldte "single undertaking") også skal gælde dette område. Danmark har interesse i et velfungerende internationalt system til håndtering af handelspolitiske tvister. Der lægges fra dansk side desuden vægt på at forbedre udviklingslandenes mulighed for at gøre brug af tvistbilæggelsessystemet.

Særlig bistand til udviklingslande, der er part i en tvist

Under WTO-ministerkonferencen i Seattle i december 1999 underskrev en række lande, herunder ni industrilande inklusive Danmark, en aftale, der etablerede et rådgivningscenter "Advisory Center on WTO Law" (ACWL). De pågældende industrilande forpligtede sig dermed til hver især at yde 1 mio. US dollar til centeret, der siden hen på meget tilfredsstillende vis har ydet bistand til udviklingslande i forbindelse med bilæggelse af handelstvister i WTO.

---

* Mercosur samarbejdet blev etableret 1991 og er et regionalt frihandelssamarbejde mellem Argentina, Brasilien, Paraguay og Uruguay med Bolivia og Chile som associerede medlemmer. Mercosurs primære mål er inden 1. januar 2006 at etablere en toldunion blandt medlemslandene.

Howdan virker WTO's tvistbilæggelse?

WTO's aftaler er baseret på principper om ens handelsbetingelser, fx de samme toldsatter for alle parter. Et andet princip er, at alle WTO-landes virksomheder skal have samme handelsbetingelser som et WTO-lands egne virksomheder. Principperne modvirker diskrimination.

WTO's tvistbilæggelsesorgan er et domstolssystem, som kan afgøre uenigheder mellem medlemslandene. Afgørelserne er bindende for landene. Der kan ske følgende fra en sag er rejst til en dom er afsagt:

- Når ét WTO-land har klaget over et andet, får det først 60 dage til konsultationer
- Dernæst nedsættes et tvistpanel, dvs. en WTO-domstol, hvor parterne fører deres sag
- Panelet træffer afgørelse senest et år, efter at sagen er rejst
- Panelets afgørelse kan appelleres
- Hvis det anklagede land taber, skal det inden 30 dage tilkendegive, om det agter at følge afgørelsen og fjerne problemet
- Hvis det ikke vil, forhandler parterne om en økonomisk kompensation til det forurettede land
- Kan parterne ikke blive enige, beder det forurettede land om lov til at indføre strafføld mod det anklagede land.

Anti-dumping og subsidier

Doha-erklæringen pålægger medlemslandene at genforhandle WTO-aftalerne om anti-dumping og subsidier – herunder især i fiskerisektoren – med henblik på at præcisere og forbedre de eksisterende regler. Doha-erklæringen understreger, at de grundlæggende koncepter og principper i aftalerne skal bevares, og at arbejdet skal tage særlige hensyn til udviklingslandene. Forhandlingerne er en del af princippet om ”single undertaking” – det vil sige, at reglerne omfatter alle medlemslande.

I rammeaftalen fra det Generelle Råd i juli-august 2004 i Genève omtales anti-dumping og subsidier kun kort i form af, at WTO-medlemslandene bekræfter deres støtte til at opnå fremskridt på området.

Forhandlingerne om anti-dumping og subsidier er i løbet af 2004 og 2005 intensiveret. Forhandlingerne er dog fortsat betydeligt bagud i forhold til andre forhandlingsområder. En række medlemslande har fremlagt forslag, men der hersker uenighed om processen og omfanget af behovet for ændringer. Blandt de største brugere af anti-dumping mv. er USA, Ægypten og Indien, som i forhandlingerne forsvare deres ret til at anvende disse instrumenter. Herover for står lande som Canada, Korea, Norge og Japan, som alle ønsker en præcisering og forbedring af reglerne.

Hvad angår fiskeristøtte har EU præsenteret et relativt ambitiøst forslag. EU foreslår blandt andet efter en kort overgangsperiode at forbyde kapacitetsfremmende statsstøtte, der kan have en meget skadelig virkning på fiskebestandenes bæredygtighed. EU foreslår desuden at tillade støtte, der sigter på at reducere fiskerikapaciteten og afbøde de negative sociale og økonomiske konsekvenser heraf. Andre lande lægger vægt på, at fiskeristøtte bør indgå i en overordnet mekanisme for ressourcestyring. Risikoen er, at sagen føres ud af WTO-regi, hvilket vil gøre det umuligt at slippe af med subsidierne, og det vil være til skade for bæredygtige fiskebestande.

En præcisering og opstramning af WTO's regler for anti-dumping bør også føre til en mere effektiv og samtidig mere begrænset anvendelse af instrumentet. Revisionen af subsidiereglerne bør føre til en mere transparent og væsentlig reduceret anvendelse af subsidier. For så vidt angår fiskerisubsidier ønsker man fra dansk side, at anvendelsen af kapacitetsfremmende subsidier ophører.

Tekstilaftalen mellem EU og Kina

Importbegrænsninger på tekstilområdet bortfaldt formelt den 1. januar 2005 ved udløbet af den såkaldte Agreement on Textile and Clothing (ATC).

På trods heraf har der været en øget overvågning af tekstilimporten fra Kina. Kinas WTO-optagelsesprotokol fra 2001 åbner mulighed for at anvende en særlig beskyttelsesmekanisme, den såkaldte Textile Specific Safeguard for China (TSSC), i en situation med eksplosiv vækst i importen fra Kina.

Efter konkret anmodning fra Euratex, en sammenslutning af den europæiske tekstil- og beklædningsindustri, og efter pres fra en række sydeuropæiske medlemslande samt medlemslande fra Østeuropa om at anvende den særlige beskyttelsesmekanisme for visse typer produktkategorier, indledte EU-kommissionen den 28. maj formelle konsultationer med Kina.

Forhandlingerne med Kina udmøntedes den 10. juni i en frivillig, importbegrænsende aftale. Aftalen er indgået inden for rammerne af den såkaldte TSSC. Den regulerer Kinas eksport til EU

2. Status for Doha-Runden

for 10 følsomme produktkategorier, hvor dele af EU's industri er under betydeligt konkurrencepres. Det drejer sig fx om bomuldsmetervarer, T-shirts, sweatere, benklæder, damebluser og hørgarner. Aftalen omfatter importen i årene 2005 til 2007 med en kvotefastsættelse med årlig vækstrater på mellem 8% og 12,5%.

Aftalen har efterfølgende fået politisk tilslutning fra et stort flertal af EU-medlemslandene. Kun Sverige og Danmark har markeret deres tydelige modstand mod aftalen.

Senest har administrationen af aftalen medvirket til et ikke ubetydeligt politisk pres på EU-kommissionen fra bl.a. dansk side for at finde en holdbar løsning på de store problemer, som aftalens praktiske implementering volder for en lang række tekstilimportører. Aftalens og dens kvoter, som for visse kategorier allerede er opbrugt i 2005, rammer særligt hårdt de tekstilvirksomheder, som i god tro har indgået kontrakter før aftalens indgåelse, men som nu – på grund af de opbrugte kvoter – ikke kan få adgang til de indkøbte varer.

EU-kommissionen forventes senest i begyndelsen af september 2005 at stille forslag om, hvordan sådanne overgangsproblemer kan finde en holdbar løsning.

Singapore-emnerne

Singapore-emnerne har spillet en vigtig rolle i forhandlingerne under Doha-Runden, men på trods af at EU har skubbet på og udvist betydelig fleksibilitet for at få gang i forhandlingerne, er det kun lykkedes at fastholde ét af de fire emner, nemlig handelslettelse. Dette emne er beskrevet på side 9.

Hvad er Singapore-emnerne?

Der findes fire såkaldte Singapore-emner: Handel og investering, handel og konkurrence, handelslettelse og offentlige indkøb. Deres fælles betegnelse stammer fra WTO's ministerkonference i Singapore i 1996, hvor der blev oprettet en arbejdsgruppe for hvert enkelt af emnerne.

EU forsøgte i Cancún i september 2003 at bringe fremdrift i drøftelserne af Singapore-emnerne. EU ønskede at få klargjort, hvad der er Singapore-emnernes mål og søgte at skubbe forhandlingerne fremad ved at udvise fleksibilitet vedrørende indholdet og antallet af emner. En måde er blandt andet at tage hensyn til udviklingslandenes implementeringsproblemer – herunder at erkende at landene kan have behov for bistand til at indføre de regler, man bliver enige om. Imidlertid var EU alene om at udvise fleksibilitet i forhandlingerne i Cancún, og da især visse asiatiske lande stod fast på Singapore-emnerne overfor en række udviklingslande, som ikke ønskede forhandlinger, kørte drøftelserne fast. Modviljen hos udviklingslandene mod at tale om Singapore-emnerne i Cancún kom på trods af, at alle WTO-medlemmer i Doha havde accepteret, at Singapore-emnerne indgik i den samlede forhandlingsrunde.

Emnerne kan behandles enkeltvist og frivilligt

I forløbet efter Cancún frem mod mødet i WTO's Generelle Råd i december 2003 tog EU konsekvensen af situationen og udviste igen fleksibilitet. EU erklærede sig villig til at behandle alle fire Singapore-emner enkeltvis og tage et eller op til alle fire emner ud af Doha-Rundens "single undertaking" – der indebærer, at alle WTO-medlemmer skal forpligte sig på alle områder. Muligheden kunne være at videreføre drøftelserne med henblik på at indgå frivillige WTO-aftaler. EU's bevægelse bidrog til, at WTO's generaldirektør i en udtalelse efter mødet i december 2003 i Det Generelle Råd meddelte, at der var generel enighed om at behandle Singapore-emnerne hver for sig.

Øvrige Singapore-emner må genovervejes senere

For så vidt angår de øvrige tre Singapore-emner – handel og investering, handel og konkurrence samt offentlige indkøb – vil EU arbejde for, at behandlingen af disse på et passende tidspunkt genovervejes i WTO.

Investeringsregler er til gavn for alle

EU-landene har lagt til grund, at fremskridt med hensyn til international regulering for alle Singapore-emner burde være af interesse også for udviklingslandene. Det har også været tilfældet for de mest omdiskuterede emner, investeringer og konkurrence. Blandt andet har EU vurderet, at ensartede, globale regler på investeringsområdet, kan give gennemsigtig og forudsigelig lovgivning om investeringer i udviklingslandene. Det vil bidrage til, at landene kunne tiltrække flere investeringer, og dermed forbedre deres mulighed for at få en større andel af den økonomiske aktivitet i verden. Samtidig har det spillet en rolle for EU, at alternativet til en WTO-aftale på investeringsområdet er, at store økonomiske aktører på egen hånd går videre med bilaterale investeringsaftaler. Sådanne aftaler vil de fattige lande formentlig have sværere ved at præge end en global aftale i WTO-regi, som alle lande har indflydelse på.

Konkurrenceregler kan regulere multinationale virksomheder

At få en konkurrenceaftale i WTO-regi har EU hidtil vurderet også ville være i udviklingslandenes interesse. En WTO-aftale på konkurrenceområdet ville således kunne regulere spørgsmål af betydning for landenes økonomi og erhvervsudvikling og for eksempel opstille ensartede, internationale regler om multinationale selskabers adfærd, monopoler og karteldannelse med mere. En række udviklingslande har dog peget på, at de ikke har egen national konkurrencelovgivning, og at en WTO-aftale på området derfor ville påføre dem ekstra administrative byrder. Hvad angår investeringer har flere udviklingslande været skeptiske overfor at diskutere emnet, da de frygter, at regler på området vil mindske deres mulighed for at tiltrække udenlandske investeringer og føre uafhængig økonomisk politik. Samtidig er udviklingslandene bekymrede for, om en aftale kan påføre dem implementeringsforpligtelser, som de ikke har kapacitet til at leve op til.

Gensidig gavn af ordrer og ekspertise

Offentlige indkøb er kilde til potentielt meget store handelsstrømme, men det er i dag ikke tilstrækkelig sikret, at virksomheder og offentlige myndigheder kan få gavn af hinandens ordrer og ekspertise. Det betyder både tab af økonomiske gevinster og dårligere ydelser. Derfor finder EU, at de offentlige indkøbsmarkeder bør åbnes mest muligt. En åbning skal primært ske ved at beskytte udenlandske leverandører og producenter mod diskriminering.

7. Optagelse af nye medlemmer

Et større WTO

148 lande er medlem af WTO. Flere nye medlemslande på vej, herunder Vietnam, Rusland, Ukraine, Algeriet og Saudi Arabien.

Fra dansk side har man traditionelt fundet, at det er en styrke for WTO, jo flere medlemmer organisationen har. Man arbejder derfor generelt fra dansk side for, at WTO skal omfatte så mange lande som muligt. På baggrund af en stigende integration i det internationale handels-samkvem ønsker stadig flere lande da også at tilslutte sig samarbejdet. Der er i dag en meget stor spredning mellem medlemslandene med hensyn til udenrigshandelens omfang, størrelse, økonomisk udviklingsgrad og handelspolitisk grundholdning.

Optagelsesproceduren i WTO består grundlæggende af fire faser: i) ansøgningsproces, ii) ned-sættelse af arbejdsgruppe og udredningsmission, iii) start af bilaterale og multilaterale forhand-linger samt iv) afsluttende rapporter og optagelsesprocedure.

Det er vanskeligt at fastsætte et præcist skøn for varigheden af en typisk optagelsesproces. Langt de fleste tager mere end 5 år. Siden oprettelsen af WTO har der været et stærkt politisk pres for at give de mindst udviklede lande en hurtigere optagelsesproces ved anvendelse af teknisk bi-stand fra WTO-sekretariatet.

Det senest tilkomne medlem er Cambodja. Der pågår for tiden forhandlinger med 31 lande. Senest er ansøgninger fra Iran og Sao Tomé og Príncipe godkendt af Det Generelle Råd, og en arbejdsgruppe for behandling af ansøgningerne kan nu etableres. Yderligere et land – Syrien – har indgivet ansøgning om medlemskab. Vatikanet og Ækvatorial Guinea er tildelt observatør-status i WTO. Se bilag 5 side 61 for oversigter over WTO's medlemmer og ansøgerlande.

Optagelse af Vietnam

EU's bilaterale aftale med Vietnam om landets WTO-optagelse faldt på plads i Hanoi i oktober 2004. Aftalen omfatter de forpligtelser, som Vietnam vil påtage sig for handel med varer samt på tjenesteydelsesområdet, når først landet er WTO-medlem. Som led i optagelsesforhandlin-gerne i WTO-regi pågår bilaterale handelsforhandlinger mellem Vietnam og en række WTO-medlemslande, herunder USA og Canada. Det er forventningen, at Vietnam som planlagt vil kunne tiltræde WTO i løbet af 2005, dog under forudsætning af, at de bilaterale forhandlinger afsluttes inden efteråret.

EU har desuden indgået en aftale med Vietnam om ”early harvest”, dvs. en aftale, der muliggør yderligere samhandel mellem EU og Vietnam på visse områder, som fx alkohol, farmaceutika og investeringsområdet, forud for Vietnams medlemskab.

Optagelse af Rusland

Rusland er den største økonomi og det politisk mest betydningsfulde land, der endnu ikke har opnået medlemskab af WTO. EU lægger stor vægt på fremskridt i den russiske optagelsesproces og har ydet teknisk bistand til det russiske lovgivningsmæssige og institutionelle reformarbejde. EU's bilaterale aftale med Rusland om WTO-optagelse faldt på plads i Moskva maj 2004. De væsentligste emner i de bilaterale EU-Rusland forhandlinger har været toldtariffer, landbrugs-produkter, tjenesteydelser, energiområdet samt tilpasning af russiske importprocedurer til WTO's regelsæt. Det forventes, at Rusland tidligst vil kunne tiltræde WTO i løbet af 2005, da

3. Optagelse af nye medlemmer

der stadig er store udfordringer for landet i de kommende bi- og multilaterale WTO-forhandlinger. Det vil derfor være en afgørende forudsætning, at disse spørgsmål afklares, inden Rusland optages i WTO.

Optagelse af Ukraine

Ukraine afsluttede den bilaterale frihandelsaftale med EU i marts 2003 og har på nuværende tidspunkt afsluttet i alt ca. 30 aftaler. Ukraine har i februar 2005 nedsat en kommission, der skal facilitere Ukraines optagelse i WTO. Det forventes, at Ukraine tidligst vil blive optaget i WTO i 2005.

8. Sager i WTO's tvistbilægningssystem

2004/2005 er præget af en væsentlig udvikling i flere internationale handelstvister. Det drejer sig blandt andet om den såkaldte FSC-sag om USA's skatteregler, flystøtte til Boeing og Airbus, sukkerstøtte, hormonkød, genmodificerede organismer (GMO'er) samt sagen vedrørende USA's anti-dumping lovgivning.

FSC

USA's såkaldte FSC-skattesystem er flere gange kendt WTO-stridigt. Ordningen giver skattelettelser til USA's oversøiske virksomheder. WTO stadfæstede i november 2003, at EU har ret til at indføre strafhold på ca. 4 mia. US dollars. Det er den største dom i WTO's historie. På den baggrund enedes EU-landene i december 2003 om, at der fra 1. marts 2004 indførtes strafhold overfor amerikanske produkter. USA har i oktober 2004 vedtaget en lovændring, der sigter mod at bringe USA's lovgivning på plads i forhold til WTO-afgørelserne. Som konsekvens heraf blev strafholden suspenderet den 1. februar 2005. Kommissionen vurderer imidlertid, at den nye amerikanske lov ikke fuldt ud efterlever WTO-dommen og har derfor indledt en WTO-tvistbilægningssag om lovændringen. EU's strafhold er suspenderet, mens prøvelsen ved WTO pågår, og genindføres automatisk, såfremt den amerikanske lovændring kendes i strid med WTO-regelsættet.

Flystøtte

USA og EU anmodede i oktober 2004 om WTO-konsultationer om subsidier til henholdsvis Boeing og Airbus. I januar 2005 enedes EU og USA om at påbegynde bilaterale forhandlinger med henblik på sikre en forhandlingsløsning i stedet for via WTO. De hidtidige forhandlinger har dog været resultatløse.

Sukker

WTO's appelorgan stadfæstede i april 2005 WTO-afgørelsen fra oktober 2004, som gav Brasilien, Thailand og Australien medhold i, at EU's sukkerordning ikke er i overensstemmelse med forpligtelserne i WTO's landbrugsaftale (som begrænser medlemslandenes eksportstøtte i form af den mængde, der kan støttes, og i form af det beløb, der kan ydes til støtte for eksport af samme produkt). EU fik ikke medhold i, at EU's eksport af sukker udover det aftalebundne niveau ikke er subsidieret. WTO konkluderede, at EU's eksport af det såkaldte C-sukker (som produceres uden for markedsordningens støtte- og kvotesystem) er subsidieret eksport, som er omfattet af de begrænsninger, der følger af landbrugsaftalen. Afgørelsen kommer på et tidspunkt, hvor der i EU pågår drøftelse om en reform af sukkerordningen. Kommissionens forslag herom blev fremlagt den 22. juni 2005.

GMO'er

USA, Argentina og Canada anlagde i 2003 sag ved WTO om, hvad man ser som EU's begrænsninger i forhold til brug og indførsel af genetisk modificerede organismer (GMO'er). WTO-panelet forventes at fremlægge en midlertidig panelrapport i juni 2005. Sagen vedrører markedsadgang for GMO-fødevarer og -foderstoffer til det europæiske marked. EU's Ministerråd blev i december 2002 enige om to forordninger om sporing og mærkning af GMO-fødevarer og -foderstoffer. Reglerne trådte i kraft i april 2004 og tillader markedsføring af mærkede GMO-produkter, sikrer mærkning samt miljø- og sundhedsovervågning samt muliggør tilbagetrækning af miljø- og sundhedsskadelige produkter fra EU's marked. Med vedtagelsen af de fælles regler ophævedes et moratorium indgået af EU-landene, hvori en række lande var enige om ikke at tillade GMO'er i EU. Siden moratoriets ophævelse er et antal GMO'er blevet godkendt.

4. Sager i WTO's tvistbilæggesystem

Hormoner

EU's importforbud mod hormonbehandlet oksekød fra USA og Canada blev i 1998 kendt i strid med WTO's regler, fordi forbuddet ikke var videnskabeligt dokumenteret. EU har ikke set sig i stand til at ophæve importforbuddet. USA og Canada indførte derfor - i overensstemmelse med WTO's regler - straftold på en række EU produkter. Straftolden svarer til ca. 800 mio. kr. årligt. På basis af videnskabelige studier, som i 2000 godtgjorde visse skadelige effekter fra hormoner, har EU vedtaget en ændring af EUs hormondirektiv, der trådte i kraft i oktober 2003. Med ændringen af hormondirektivet har EU sigtet på at bringe sine regler på linje med WTOs afgørelse i sagen. USA og Canada finder fortsat ikke, at EU's regler er i overensstemmelse med WTO-afgørelsen og har derfor bevaret straftolden. WTO-konsultationer i december 2004 mellem parterne var resultatløse. EU har i januar 2005 anmodet om nedsættelse af et WTO-panel med henblik på at afgøre, hvorvidt USA og Canadas opretholdelse af straftolden er lovlige.

Anti-dumping

Den amerikanske anti-dumpinglov "Byrd-loven" blev i 2003 kendt i strid med WTO's regler, fordi den gør det muligt, at indtægten fra en anti-dumping bøde kan tilfalde den amerikanske virksomhed der har rejst sagen. WTO godkendte i august 2004, at EU, Canada, Brasilien, Chile, Indien, Korea, Japan og Mexico kan pålægge amerikanske varer straftold. EU vedtog i april 2005 at indføre straftold på amerikanske varer pr. 1. maj 2005.

9. WTO's generaldirektør

Formateret: Punktstilling

WTO's Generelle Råd valgte ved sit møde den 26. maj 2005 Pascal Lamy, Frankrig, til nyvalgt generaldirektør for WTO. Lamy er valgt for en fireårig periode og afløser den nuværende WTO-generaldirektør Supachai Panitckpakdi den 1. september 2005.

Som tidligere EU-kommissær for handel har Pascal Lamy stor indsigt i handelspolitikken og de vanskelige WTO-forhandlinger i Doha-Runden. På samme tid er han respekteret både inden for og uden for EU, hvor ikke mindst hans nære forbindelser til udviklingslandene er en vigtig platform. Valget af Lamy forventes at ville blive af stor betydning for organisationen, hvor den første hovedopgave bliver dels at holde Doha-Runden på sporet, dels at tilføre forhandlingerne ny nødvendig dynamik frem til ministerkonferencen i Hongkong i december.

Der var opstillet tre andre kandidater til posten, nemlig:

- WTO ambassadør Carlos Pérez del Castillo, Uruguay
- WTO ambassadør Luiz Felipe de Seixas Corrêa, Brasilien
- udenrigsminister Jaya Krishna Cuttaree, Mauritius

Spørgsmålet om processen for udpegning af WTO-generaldirektør blev forstærket i.f.m. kompromisset i 1999 om udpegning af henholdsvis Mike Moore (New Zealand) og Supachai (Thailand). Da man dengang ikke kunne blive enige om hvorvidt kandidaterne skulle være fra et udviklingsland eller et OECD-land – blev kompromisset en løsning, hvor Moore og Supachai delte funktionsperioden mellem sig. Der blev derfor udarbejdet nye regler for udpegelse af generaldirektør for WTO, som det Generelle Råd vedtog ultimo 2002. Valgprocessen påbegyndes ni måneder før tiltrædelsesdatoen og afrundes med en konsultationsdel ledet af formanden for Det Generelle Råd, med henblik på at skabe konsensus om en kandidat forud for endeligt valg i Det Generelle Råd. Der blev i WTO regi på forslag af EU opstillet følgende krav til kandidaternes nødvendige kvalifikationer: International erfaring, engagerede og enige i WTO's mål og arbejde, lederkapacitet og –evner, økonomisk, handels- og/eller politisk erfaring, samt upartiskhed og gode kommunikationsevner.

10. WTO-reform

Formateret: Punktopstilling

Siden sin tiltræden har den nuværende generaldirektør for WTO, dr. Supachai Panitchpakdi, været meget opmærksom på, hvorledes man kan konsolidere og forbedre WTO's virke, således at man undgår de tilbageslag, man oplevede først i Seattle og senere i Cancún. Han bad derfor en gruppe på 8 kendte og uafhængige personer, med tidligere EU-kommissær og WTO-generaldirektør Peter Sutherland som formand, om at vurdere WTO's situation og komme med forslag til mulige ændringer og forbedringer.

Rapporten gennemgår WTO's virke og den kritik, som i de senere år har været rejst mod organisationen. Som udgangspunkt finder rapporten, at WTO virker godt, og at ikke mindst tvistbilæggelsessystemet har været en succes. Selvom transparensen er øget meget i de senere år, og man derfor er nær grænsen for, hvad der yderligere kan gøres, erkendes det, at der er behov for yderligere kontakt til civilsamfundet. Det foreslås, at generaldirektørens og sekretariatets roller styrkes, uden at man opgiver WTO som en medlemsdrevet organisation. Man er opmærksom på, at konsensusprincippet ikke vil kunne fraviges, hvorfor det foreslås, at de medlemslande, der vil gøre brug af blokeringsretten, skal gøre dette skriftligt og med argumenter for, at der er tale om vitale interesser. Rapporten udtrykker stor og generel bekymring for, at de mange bilaterale handelsarrangementer medvirker til at underminere WTO, hvorfor medlemslandene opfordres til at enes om en dato, hvor alle toldsætter skal være 0. Alt i alt er rapporten mere evolutionær end revolutionær og er generelt blev positivt modtaget i WTO-medlemskredsen. Den kan blive nyttig for de kommende forhandlinger om, hvorledes man vil organisere sig i WTO.

Den 80 sider lange rapport, der blev offentliggjort den 17. januar d.å., kan findes på www.wto.org/english/thewto_e/10anniv_e/10anniv_e.htm#future.

11. Grønland og Færøerne i WTO

Formateret: Punktopstilling

Små og sårbare økonomiers særlige stilling i WTO har været drøftet i WTO siden Doha-ministerkonferencen i 2001. Fra dansk side har man deltaget aktivt i disse drøftelser, idet lande, som måtte blive defineret som små og sårbare, ville kunne have udsigt til mindre krævende WTO-forpligtelser. Emnet blev ikke substansdrøftet på ministerkonferencen i Cancún, men har vist sig at være stærkt politiseret. Fra dansk side har man derfor benyttet perioden til at gøre hovedaktører i WTO, herunder EU-kommissionen, opmærksom på Grønlands og Færøernes særlige interesser i at blive imødekommet under disse forhandlinger. Udviklingen i forhandlingerne er imidlertid det seneste år, foranlediget af bl.a. udviklingslandene selv, gået i retning af at indsnævre definitionen af små og sårbare økonomier, således at Grønland og Færøerne næppe vil kunne falde indenfor denne kategori.

12. Arbejdet i EU med WTO-sager og EU's 3. lands aftaler

Formateret: Punktopstilling

EU fortsætter processen

Forberedelse og drøftelse af EU-beslutninger på WTO-området sker i EU's Artikel 133-Udvalg og i andre relevante rådsgrupper. EU's aftaler med 3. lande drøftes primært i de pågældende geografiske arbejdsgrupper, men Artikel 133-Udvalget inddrages normalt i drøftelser af aftalernes handelspolitiske aspekter.

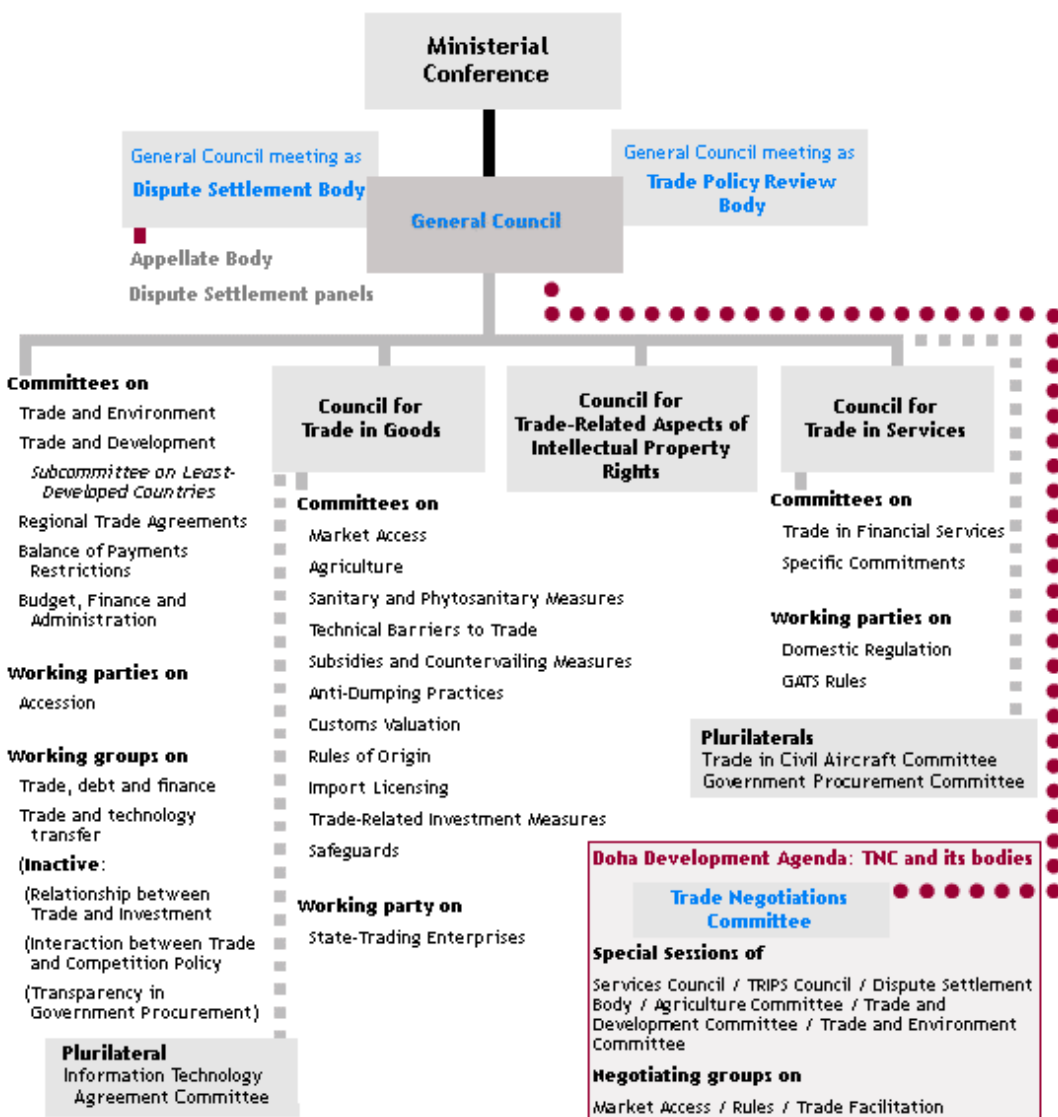
Også i det kommende halvår forventes udvalgets arbejde primært at fokusere på Doha-Runden og især udformningen af EU's udspil i forhandlingerne på de forskellige områder.

I forbindelse med bilaterale og regionale forhandlinger forventes der yderligere aktiviteter overfor flere lande og regioner. Blandt andet fortsætter forhandlingerne med Mercosur landene (Argentina, Brasilien, Uruguay og Paraguay). Der er indledt forhandlinger om en handels- og investeringsaftale med Canada. EU forhandler også om en frihandelsaftale med Golf-landene (De Forenede Arabiske Emirater, Bahrain, Saudi-Arabien, Oman, Qatar og Kuwait). Med Rusland drøfter udvalget løbende udviklingen i forhandlingerne om det fælles økonomiske rum. Udvalget vil også tage stilling til, om der skal indledes forhandlinger om aftaler med yderligere lande og regioner. Blandt andet forventes udvalget at drøfte, hvilke emner, der eventuelt bør inkluderes i forhandlinger med USA. Emnerne forventes præsenteret og drøftet på EU-USA topmødet i sommeren 2005. Udvalget forventes også at drøfte samarbejdsaftaler og strategiske partnerskaber med flere lande i Asien, heriblandt Kina, Indien og flere af ASEAN-landene. Ligeledes vil ASEM-samarbejdet blive behandlet. Endelig vil der blive forhandlet om yderligere liberaliseringer eller revision af aftaler med lande og regioner, som EU i forvejen har aftaler med.

13. BILAG

Formateret: Punktopstilling

Bilag 1: WTO's struktur

Key

- Reporting to General Council (or a subsidiary)
- Reporting to Dispute Settlement Body
- Plurilateral committees inform the General Council or Goods Council of their activities, although these agreements are not signed by all WTO members
- Trade Negotiations Committee reports to General Council

The General Council also meets as the Trade Policy Review Body and Dispute Settlement Body

Bilag 2: Codex Alimentarius

Facts om Codex Alimentarius

Codex Alimentarius er et samarbejde mellem FN-organisationerne FAO og WHO. Formålet er at udarbejde anbefalinger og retningslinier for fødevarer. Retningslinierne udarbejdes bl.a. i en række permanente Codex komitéer, der beskæftiger sig med forskellige aspekter af fødevarer sikkerhed, fx tilsætningsstoffer og forureninger, rester af veterinærmedicin, hygiejne og mærkning. Retningslinierne har til formål at sikre en høj kvalitet og sikkerhed af fødevarer og derved beskytte folkesundheden. Ensartede retningslinier for fødevarer sikkerhed, har desuden stor betydning for den internationale handel med fødevarer. Codex Alimentarius har verden over skabt stor opmærksomhed omkring fødevarer kvalitet og fødevarer sikkerhed.

I alt 171 lande og EU-kommissionen er medlem af Codex Alimentarius. Desuden er en lang række organisationer tilknyttet, fx World Trade Organization (WTO), Grain and Feed Trade Association (GAFTA), International Feed Industry Federation (IFIF) og Consumers International (CI). Disse har dog kun observatørstatus ved de møder, der jævnligt afholdes. Codex Alimentarius Kommissionen er den højeste myndighed. På kommissionens hjemmeside www.codexalimentarius.net findes yderligere oplysninger. Danmarks deltagelse i Codex Alimentarius samarbejdet koordineres af Fødevarerstyrelsen.

Der afholdtes i 1. halvår 2005 følgende komitemøder af interesse for Danmark:

Komiteen vedrørende kødhygiejne, 14. – 18. februar 2005

Komiteen fortsætter arbejdet med at udvikle retningslinier for kødhygiejne, der vil blive udformet, så de vedrører alle typer af kød, dvs. tilberedt kød, kødprodukter samt maskinsepareret kød. Retningslinierne bygger på risikovurderinger og indeholder bestemmelser om fastsættelse af kriterier for, hvad der er acceptabelt med hensyn til sygdomsfremkaldende bakterier, restkoncentrationer, dyrevelfærd mv., og ikke mindst inkorporering af jord til bord konceptet.

Der er generel tilslutning til at indarbejde koncepterne vedrørende principper for tilrettelæggelse af risikobaseret post mortem inspektion og principper for mikrobiologisk verifikation af proceskontrol af kød i de nye retningslinier.

På mødet diskuteredes det samlede dokument, der indeholder retningslinier for kødhygiejne fra jord til bord.

Komiteen vedrørende fisk og fiskeprodukter, 28. februar – 4. marts 2005

Det væsentligste emne på mødet var en fortsættelse af det igangværende arbejde med at udarbejde en generel vejledning om produktion af fisk og fiskevarer med vægt på hygiejne og handelskvalitet. Vejledningen samler de eksisterende vejledninger i ét dokument.

Vejledningen lægger på hygiejneområdet stor vægt på egenkontrol baseret på Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP) princippet, som ligeledes danner grundlag for den egenkontrol, som er ved at blive indført i samtlige danske fødevarer virksomheder. HACCP-princippet indebærer, at den enkelte virksomhed skal foretage en risikovurdering af sin produktion og herunder udpege kritiske kontrolpunkter og fastlægge overvågningsprocedurer samt grænser for de kriti-

ske kontrolpunkter. Endvidere skal der iværksættes foranstaltninger til løsning af problemer ved eventuelle afvigelser eller uregelmæssigheder, der afsløres ved egenkontrollen. Vejledningen indeholder nærmere beskrivelser af de enkelte produktionsformer og udpeger generelle kritiske punkter.

Endvidere blev der behandlet en række forslag til standarder for visse fiskeprodukter, bl.a. røgede fiskeprodukter, levende toskallede bløddyr og produkter heraf, saltet fisk og saltet tørret fisk, saltet sild og saltet sprats, frossen hummer, frosne fish sticks, ægte kaviar, frossen lukkemuskel af kammuslinger, m.fl.

Der forhandles nu kun om et model-certifikat, nemlig ”Draft Model Certificate for Fish and Fishery products” (Sanitary Certificate).

Komiteen vedrørende fødevarerhygiejne, 14. – 19. marts 2005

Komiteen har i de senere år arbejdet meget med risikoanalysekonceptet og har fokuseret på at indarbejde konceptet i en række af de dokumenter, der udarbejdes.

Dokumentet vedrørende risikohåndtering er i risikoanalysesammenhæng af central betydning og blev genstand for fortsatte drøftelser ved mødet. Dokumentet indeholder grundlæggende principper for risikohåndtering og en vejledning for, hvordan arbejdet i praksis udføres.

Derudover diskuteredes et nyt dokument om retningslinier for, hvordan det fremtidige arbejde håndteres i komiteen. Dokumentet samler 3 dokumenter, der blev drøftet ved sidste møde, som indeholder retningslinier for prioritering af arbejdet i komiteen, samarbejdet med andre komiteer og hvordan nyt arbejde tages op. De procedurer, der beskrives i dokumentet, vil være med til at sikre, at arbejdet i komiteen til enhver tid - også fremover - foregår hensigtsmæssigt og effektivt.

Ved mødet fortsatte drøftelserne vedrørende reviderede udkast til retningslinier for kontrol af *Listeria monocytogenes*, retningslinier for hygiejnisk produktion af baby og børnemad, hygiejnisk produktion af æg og ægprodukter samt validering af hygiejneforanstaltninger. Udkast til dokumenter om, hvordan risikobaseret kontrol kan udføres i forbindelse med hhv. *Salmonella* i slagtekyllinger og *Enterohæmorrhagisk E. coli* i hakket kød og fermenterede pølser, blev ligeledes drøftet. Endelig blev det diskuteret, hvordan der kan arbejdes videre med et dokument, der omhandler strategier for risikohåndtering i forbindelse med den sygdomsfremkaldende bakterie (*Vibrio parahæmolyticus*) i fisk og fiskevarer.

Komiteen vedrørende generelle principper, 11. – 15. april 2005

Komiteen fortsætter arbejdet vedrørende udarbejdelse af retningslinier, specifikt rettet til regeringer, om risikoanalyse-principper.

Komiteen fortsætter dernæst drøftelserne vedrørende revision af etiske retningslinier for international handel, idet der er behov for en opdatering af de eksisterende retningslinier, selv om der gøres et stort arbejde i komiteen vedr. import/eksport kontrol og certificering med udvikling af systemer til gavn for den internationale handel med levnedsmidler. Det reviderede forslag vil bl.a. indeholde retningslinier for håndtering af varepartier, der er afvist af sikkerhedsmæssige grunde, eksport af underlødige produkter mv.

Efter at komiteen har afsluttet sit arbejde med revision af flere afsnit i Codex Procedure-Håndbog, som følge af implementering af diverse anbefalinger i Codex-evalueringsrapporten, vil komiteen på næste møde overveje ny struktur og nyt layout for Codex Procedure-Håndbog.

Komiteen vedrørende restindhold af pesticider i fødevarer, 18. – 23. april 2005

Komiteens årlige møde var på traditionel vis præget af det løbende arbejde med fastsættelse af globalt accepterede maksimal grænseværdier (MRL-værdier) for restindholdet af pesticider i fødevarer, herunder især i frugt og grønt, cerealier og animalske produkter, samt i mindre omfang afgrøder beregnet til foder. I den forbindelse indtager udarbejdelsen af fælles retningslinier for risikoanalyse, herunder især risikovurdering og –håndtering, fortsat en meget central rolle.

Fastsættelsen af globalt accepterede MRL-værdier for restindholdet af pesticider i fødevarer omfatter en lang række konkrete forslag for en række pesticid/afgrøde kombinationer. Drøftelserne af disse forslag blev den helt dominerende opgave på mødet.

Komiteen fortsætter de løbende drøftelser af kriterier for udarbejdelse og accept på det internationale niveau af forslag til MRL-værdier. Disse drøftelser vil ligeledes omfatte en vurdering af hidtil udarbejdede standarder og retningslinier, herunder retningslinier for beregninger af det daglige indtag af pesticidrester, der er af afgørende betydning både for den sundhedsmæssige risikovurdering af kroniske og af akutte effekter af pesticidindtaget. På mødet blev der især fokuseret på arbejdet med retningslinier for vurdering af risikoen for akutte effekter af korttids indtag af pesticidrester gennem kosten.

I tilknytning til grænseværdifastsættelsen fortsætter komiteen det løbende arbejde med standarder og anbefalinger vedrørende metoder til analyse og prøveudtagning til brug for en overvågning og kontrol af fastlagte MRL-værdier for restindholdet af pesticider i de mange forskellige afgrødetyper. Fokus vil være rettet mod analysemetodikken, herunder mod retningslinier for kvaliteten af disse og for kvalitetssikringen af den analytiske kontrol af de fastsatte MRL-værdier.

Komiteens møde afsluttedes med diskussion af en række mere specifikke spørgsmål, herunder:

- Prioritering af FAO/WHO's løbende evaluering af gamle og nye pesticider.
- Anvendelsen af nationale MRL-værdier som Interrim Codex MRL-værdier i situationer, hvor der er mulighed for at substituere ældre mere sundhedsskadelige pesticider med nye mere sikre forbindelser.
- Diskussioner for så vidt angår variabilitetsfaktorer
- Diskussioner for så vidt angår metoder til beregning af indtag
- Fastsættelse af MRL-værdier for krydderier, mælk, forarbejdede fødevarer og foderstoffer
- Revision af CODEX Klassifikationssystem for fødevarer og foderstoffer.

Komiteen vedrørende tilsætningsstoffer og forurening, 25. – 29. april 2005

Denne komite fortsætter bestræbelserne frem imod at fastlægge den generelle standard for tilsætningsstoffer og specifikationer for tilsætningsstoffer ("den globale positivliste"), samt den generelle standard for forurenende stoffer i fødevarer:

i) Tilsætningsstoffer

Den generelle standard for tilsætningsstoffer (GSFA) er en liste over, hvilke tilsætningsstoffer, der må anvendes i diverse fødevarer. GSFA'en angiver, hvilke tilsætningsstoffer, der må anvendes inden for de forskellige fødevarekategorier og i hvilke mængder, de må anvendes. Desuden angives de enkelte tilsætningsstoffers funktion. Den færdiggjorte liste skal således i princippet svare til den danske positivliste. Dog er GSFA'en mere omfattende end den danske positivliste, da denne alene afspejler vesteuropæiske fødevarer, mens den generelle standard i princippet skal omfatte samtlige fødevarer globalt set.

Det konkrete indhold af GSFA'en bygger på oplysninger om, hvilke tilsætningsstoffer, til hvilke fødevarekategorier, samt i hvilke mængder, medlemsstaterne tillader stofferne. En forudsætning, for at de foreslåede tilsætningsstoffer bliver indarbejdet i standarden, er, at de er vurderet og fundet sundhedsmæssigt acceptable af JECFA (FAO/WHO's Joint Expert Committee on Food Additives and Contaminants). Arbejdet med vurderingen af de indkomne forslag til anvendelse af tilsætningsstoffer skrider langsomt fremad. Arbejdet med udarbejdelsen af den generelle standard for tilsætningsstoffer blev fortsat på mødet.

Der blev desuden drøftet diskussionspapirer for:

- Bærestoffer
- Aromastoffer
- Forberedelsen af en ekspertkonsultation til vurdering af aktivt chlor

Komiteen fortsætter herudover arbejdet med at vurdere JECFA's specifikationer for tilsætningsstoffer. Acceptable specifikationer fremsendes til Codex Alimentarius Commission med henblik på godkendelse som Codex specifikationer. JECFA/Codex specifikationerne danner ofte baggrund for EU – direktiverne vedrørende renhedskriterier for tilsætningsstoffer.

ii) Forurening

Den vedtagne generelle standard for forurening indeholder de overordnede betingelser for fastlæggelse af globale grænseværdier for forurenende stoffer og beskriver proceduren for fastlæggelse af konkrete grænseværdier i levnedsmidler. Den generelle standard indeholder ingen grænseværdier.

Med henblik på at fastlægge konkrete grænseværdier drøftede komiteen et antal diskussionspapirer og vurderede herunder behovet for grænseværdier og andre initiativer. Disse diskussionspapirer gennemgår de relevante forurenende stoffer og foreslår hvilke tiltag, der eventuelt bør iværksættes.

Der blev drøftet diskussionspapirer for:

- Aflatoksiner i paranødder
- Acrylamid
- Chloropropanoler
- Polycykliske aromatiske hydrocarboner (PAH)
- Methylkviksølv i fisk

Der blev drøftet grænseværdiforhandlinger for:

- Aflatoksiner i nødder (mandler, hasselnødder, pistacienødder)
- Bly i fisk
- Tin i dåsemad
- Cadmium i forskellige basisfødevarer
- 3-MCPD i sojasovs
- Radioaktiv forurening

Der arbejdes fortsat med udarbejdelse af ”code of practice” indeholdende oplysninger om god landbrugsmæssig praksis og god fremstillingsmæssig praksis. Der er code of practice under udarbejdelse for:

- Forebyggelse af aflatoksiner i nødder
- Forebyggelse og reduktion af tin i fødevarer
- Forebyggelse ved kilden til reduktion af dioxin og dioxinlignende PCB i fødevarer

Desuden blev en række øvrige punkter på dagsordenen drøftet, blandt andet prøveudtagningsplaner for kontrol med aflatoksiner i mandler, paranødder, hasselnødder og pistacienødder. Indsamling af data og viden om deoxynivalenol (DON), som er et mykotoksin i kornprodukter, samt data om mykotoksiner i sorghum.

Komiteen vedrørende mærkning af levnedsmidler, 9. - 13. maj 2005

i) Generelle mærkningsregler

Komiteen fortsætter drøftelserne af forslag til mærkning af fødevarer, som er fremstillet ved anvendelse af genteknologi. Drøftelserne vedrørende oprindelsesmærkning fortsætter ligeledes. Herudover drøftedes et diskussionspapir vedrørende QUID-mærkning (kvantitativ deklaration af ingredienser).

ii) Retningslinier for økologiske fødevarer

Komiteen fortsætter drøftelserne vedrørende tilsætningsstoffer og tekniske hjælpestoffer og der vil fremover skulle tages stilling til en eventuel ny struktur af tabellerne over disse stoffer i økologisk produktion.

Bilag 3 Doha Work Programme - Rammeaftalen af 1. august 2004 fra WTO's Generelle Råd

Decision Adopted by the General Council on 1 August 2004

1. The General Council reaffirms the Ministerial Declarations and Decisions adopted at Doha and the full commitment of all Members to give effect to them. The Council emphasizes Members' resolve to complete the Doha Work Programme fully and to conclude successfully the negotiations launched at Doha. Taking into account the Ministerial Statement adopted at Cancún on 14 September 2003, and the statements by the Council Chairman and the Director-General at the Council meeting of 15-16 December 2003, the Council takes note of the report by the Chairman of the Trade Negotiations Committee (TNC) and agrees to take action as follows:

a. Agriculture: the General Council adopts the framework set out in Annex A to this document.

b. Cotton: the General Council reaffirms the importance of the Sectoral Initiative on Cotton and takes note of the parameters set out in Annex A within which the trade-related aspects of this issue will be pursued in the agriculture negotiations. The General Council also attaches importance to the development aspects of the Cotton Initiative and wishes to stress the complementarity between the trade and development aspects. The Council takes note of the recent Workshop on Cotton in Cotonou on 23-24 March 2004 organized by the WTO Secretariat, and other bilateral and multilateral efforts to make progress on the development assistance aspects and instructs the Secretariat to continue to work with the development community and to provide the Council with periodic reports on relevant developments.

Members should work on related issues of development multilaterally with the international financial institutions, continue their bilateral programmes, and all developed countries are urged to participate. In this regard, the General Council instructs the Director General to consult with the relevant international organizations, including the Bretton Woods Institutions, the Food and Agriculture Organization and the International Trade Centre to direct effectively existing programmes and any additional resources towards development of the economies where cotton has vital importance.

c. Non-agricultural Market Access: the General Council adopts the framework set out in Annex B to this document.

d. Development:

Principles: development concerns form an integral part of the Doha Ministerial Declaration. The General Council rededicates and recommits Members to fulfilling the development dimension of the Doha Development Agenda, which places the needs and interests of developing and least-developed countries at the heart of the Doha Work Programme. The Council reiterates the important role that enhanced market access, balanced rules, and well targeted, sustainably financed technical assistance and capacity building programmes can play in the economic development of these countries.

Special and Differential Treatment: the General Council reaffirms that provisions for special and differential (S&D) treatment are an integral part of the WTO Agreements. The Council recalls Ministers' decision in Doha to review all S&D treatment provisions with a view to strengthening them and making them more precise, effective and operational. The Council rec-

ognizes the progress that has been made so far. The Council instructs the Committee on Trade and Development in Special Session to expeditiously complete the review of all the outstanding Agreement-specific proposals and report to the General Council, with clear recommendations for a decision, by July 2005. The Council further instructs the Committee, within the parameters of the Doha mandate, to address all other outstanding work, including on the cross-cutting issues, the monitoring mechanism and the incorporation of S&D treatment into the architecture of WTO rules, as referred to in TN/CTD/7 and report, as appropriate, to the General Council. The Council also instructs all WTO bodies to which proposals in Category II have been referred to expeditiously complete the consideration of these proposals and report to the General Council, with clear recommendations for a decision, as soon as possible and no later than July 2005. In doing so these bodies will ensure that, as far as possible, their meetings do not overlap so as to enable full and effective participation of developing countries in these discussions.

Technical Assistance: the General Council recognizes the progress that has been made since the Doha Ministerial Conference in expanding Trade-Related Technical Assistance (TRTA) to developing countries and low-income countries in transition. In furthering this effort the Council affirms that such countries, and in particular least-developed countries, should be provided with enhanced TRTA and capacity building, to increase their effective participation in the negotiations, to facilitate their implementation of WTO rules, and to enable them to adjust and diversify their economies. In this context the Council welcomes and further encourages the improved coordination with other agencies, including under the Integrated Framework for TRTA for the LDCs (IF) and the Joint Integrated Technical Assistance Programme (JITAP).

Implementation: concerning implementation-related issues, the General Council reaffirms the mandates Ministers gave in paragraph 12 of the Doha Ministerial Declaration and the Doha Decision on Implementation-Related Issues and Concerns, and renews Members' determination to find appropriate solutions to outstanding issues. The Council instructs the Trade Negotiations Committee, negotiating bodies and other WTO bodies concerned to redouble their efforts to find appropriate solutions as a priority. Without prejudice to the positions of Members, the Council requests the Director-General to continue with his consultative process on all outstanding implementation issues under paragraph 12(b) of the Doha Ministerial Declaration, including on issues related to the extension of the protection of geographical indications provided for in Article 23 of the TRIPS Agreement to products other than wines and spirits, if need be by appointing Chairpersons of concerned WTO bodies as his Friends and/or by holding dedicated consultations. The Director-General shall report to the TNC and the General Council no later than May 2005. The Council shall review progress and take any appropriate action no later than July 2005.

Other Development Issues: in the ongoing market access negotiations, recognising the fundamental principles of the WTO and relevant provisions of GATT 1994, special attention shall be given to the specific trade and development related needs and concerns of developing countries, including capacity constraints. These particular concerns of developing countries, including relating to food security, rural development, livelihood, preferences, commodities and net food imports, as well as prior unilateral liberalisation, should be taken into consideration, as appropriate, in the course of the Agriculture and NAMA negotiations. The trade-related issues identified for the fuller integration of small, vulnerable economies into the multilateral trading system, should also be addressed, without creating a sub-category of Members, as part of a work programme, as mandated in paragraph 35 of the Doha Ministerial Declaration.

Least-Developed Countries: the General Council reaffirms the commitments made at Doha concerning least-developed countries and renews its determination to fulfil these commitments. Members will continue to take due account of the concerns of least-developed countries in the

negotiations. The Council confirms that nothing in this Decision shall detract in any way from the special provisions agreed by Members in respect of these countries.

e. Services: the General Council takes note of the report to the TNC by the Special Session of the Council for Trade in Services¹ and reaffirms Members' commitment to progress in this area of the negotiations in line with the Doha mandate. The Council adopts the recommendations agreed by the Special Session, set out in Annex C to this document, on the basis of which further progress in the services negotiations will be pursued. Revised offers should be tabled by May 2005.

f. Other negotiating bodies:

Rules, Trade & Environment and TRIPS: the General Council takes note of the reports to the TNC by the Negotiating Group on Rules and by the Special Sessions of the Committee on Trade and Environment and the TRIPS Council.² The Council reaffirms Members' commitment to progress in all of these areas of the negotiations in line with the Doha mandates.

Dispute Settlement: the General Council takes note of the report to the TNC by the Special Session of the Dispute Settlement Body³ and reaffirms Members' commitment to progress in this area of the negotiations in line with the Doha mandate. The Council adopts the TNC's recommendation that work in the Special Session should continue on the basis set out by the Chairman of that body in his report to the TNC.

g. Trade Facilitation: taking note of the work done on trade facilitation by the Council for Trade in Goods under the mandate in paragraph 27 of the Doha Ministerial Declaration and the work carried out under the auspices of the General Council both prior to the Fifth Ministerial Conference and after its conclusion, the General Council decides by explicit consensus to commence negotiations on the basis of the modalities set out in Annex D to this document.

Relationship between Trade and Investment, Interaction between Trade and Competition Policy and Transparency in Government Procurement: the Council agrees that these issues, mentioned in the Doha Ministerial Declaration in paragraphs 20-22, 23-25 and 26 respectively, will not form part of the Work Programme set out in that Declaration and therefore no work towards negotiations on any of these issues will take place within the WTO during the Doha Round.

h. Other elements of the Work Programme: the General Council reaffirms the high priority Ministers at Doha gave to those elements of the Work Programme which do not involve negotiations. Noting that a number of these issues are of particular interest to developing-country Members, the Council emphasizes its commitment to fulfil the mandates given by Ministers in all these areas. To this end, the General Council and other relevant bodies shall report in line with their Doha mandates to the Sixth Session of the Ministerial Conference. The moratoria covered by paragraph 11.1 of the Doha Ministerial Decision on Implementation-related Issues and Concerns and paragraph 34 of the Doha Ministerial Declaration are extended up to the Sixth Ministerial Conference.

---

¹ This report is contained in document TN/S/16.

² The reports to the TNC referenced in this paragraph are contained in the following documents: Negotiating Group on Rules - TN/RL/9; Special Session of the Committee on Trade and Environment - TN/TE/9; Special Session of the Council for TRIPS - TN/IP/10.

³ This report is contained in document TN/DS/10.

2. The General Council agrees that this Decision and its Annexes shall not be used in any dispute settlement proceeding under the DSU and shall not be used for interpreting the existing WTO Agreements.

3. The General Council calls on all Members to redouble their efforts towards the conclusion of a balanced overall outcome of the Doha Development Agenda in fulfilment of the commitments Ministers took at Doha. The Council agrees to continue the negotiations launched at Doha beyond the timeframe set out in paragraph 45 of the Doha Declaration, leading to the Sixth Session of the Ministerial Conference. Recalling its decision of 21 October 2003 to accept the generous offer of the Government of Hong Kong, China to host the Sixth Session, the Council further agrees that this Session will be held in December 2005.

Annex A

Framework for Establishing Modalities in Agriculture

1. The starting point for the current phase of the agriculture negotiations has been the mandate set out in Paragraph 13 of the Doha Ministerial Declaration. This in turn built on the long-term objective of the Agreement on Agriculture to establish a fair and market-oriented trading system through a programme of fundamental reform. The elements below offer the additional precision required at this stage of the negotiations and thus the basis for the negotiations of full modalities in the next phase. The level of ambition set by the Doha mandate will continue to be the basis for the negotiations on agriculture.

2. The final balance will be found only at the conclusion of these subsequent negotiations and within the Single Undertaking. To achieve this balance, the modalities to be developed will need to incorporate operationally effective and meaningful provisions for special and differential treatment for developing country Members. Agriculture is of critical importance to the economic development of developing country Members and they must be able to pursue agricultural policies that are supportive of their development goals, poverty reduction strategies, food security and livelihood concerns. Non-trade concerns, as referred to in Paragraph 13 of the Doha Declaration, will be taken into account.

3. The reforms in all three pillars form an interconnected whole and must be approached in a balanced and equitable manner.

4. The General Council recognizes the importance of cotton for a certain number of countries and its vital importance for developing countries, especially LDCs. It will be addressed ambitiously, expeditiously, and specifically, within the agriculture negotiations. The provisions of this framework provide a basis for this approach, as does the sectoral initiative on cotton. The Special Session of the Committee on Agriculture shall ensure appropriate prioritization of the cotton issue independently from other sectoral initiatives. A subcommittee on cotton will meet periodically and report to the Special Session of the Committee on Agriculture to review progress. Work shall encompass all trade-distorting policies affecting the sector in all three pillars of market access, domestic support, and export competition, as specified in the Doha text and this Framework text.

5. Coherence between trade and development aspects of the cotton issue will be pursued as set out in paragraph 1.b of the text to which this Framework is annexed.

DOMESTIC SUPPORT

6. The Doha Ministerial Declaration calls for "substantial reductions in trade-distorting domestic support". With a view to achieving these substantial reductions, the negotiations in this pillar will ensure the following:

Special and differential treatment remains an integral component of domestic support. Modalities to be developed will include longer implementation periods and lower reduction coefficients for all types of trade-distorting domestic support and continued access to the provisions under Article 6.2.

There will be a strong element of harmonisation in the reductions made by developed Members. Specifically, higher levels of permitted trade-distorting domestic support will be subject to deeper cuts.

Each such Member will make a substantial reduction in the overall level of its trade-distorting support from bound levels.

As well as this overall commitment, Final Bound Total AMS and permitted *de minimis* levels will be subject to substantial reductions and, in the case of the Blue Box, will be capped as specified in paragraph 15 in order to ensure results that are coherent with the long-term reform objective. Any clarification or development of rules and conditions to govern trade distorting support will take this into account.

Overall Reduction: A Tiered Formula

7. The overall base level of all trade-distorting domestic support, as measured by the Final Bound Total AMS plus permitted *de minimis* level and the level agreed in paragraph 8 below for Blue Box payments, will be reduced according to a tiered formula. Under this formula, Members having higher levels of trade-distorting domestic support will make greater overall reductions in order to achieve a harmonizing result. As the first instalment of the overall cut, in the first year and throughout the implementation period, the sum of all trade-distorting support will not exceed 80 per cent of the sum of Final Bound Total AMS plus permitted *de minimis* plus the Blue Box at the level determined in paragraph 15.

8. The following parameters will guide the further negotiation of this tiered formula:

This commitment will apply as a minimum overall commitment. It will not be applied as a ceiling on reductions of overall trade-distorting domestic support, should the separate and complementary formulae to be developed for Total AMS, *de minimis* and Blue Box payments imply, when taken together, a deeper cut in overall trade-distorting domestic support for an individual Member.

The base for measuring the Blue Box component will be the higher of existing Blue Box payments during a recent representative period to be agreed and the cap established in paragraph 15 below.

Final Bound Total AMS: A Tiered Formula

9. To achieve reductions with a harmonizing effect:

Final Bound Total AMS will be reduced substantially, using a tiered approach.

Members having higher Total AMS will make greater reductions.

To prevent circumvention of the objective of the Agreement through transfers of unchanged domestic support between different support categories, product-specific AMSs will be capped at their respective average levels according to a methodology to be agreed.

Substantial reductions in Final Bound Total AMS will result in reductions of some product-specific support.

10. Members may make greater than formula reductions in order to achieve the required level of cut in overall trade-distorting domestic support.

De Minimis

11. Reductions in *de minimis* will be negotiated taking into account the principle of special and differential treatment. Developing countries that allocate almost all *de minimis* support for subsistence and resource-poor farmers will be exempt.

12. Members may make greater than formula reductions in order to achieve the required level of cut in overall trade-distorting domestic support.

Blue Box

13. Members recognize the role of the Blue Box in promoting agricultural reforms. In this light, Article 6.5 will be reviewed so that Members may have recourse to the following measures:

Direct payments under production-limiting programmes if:
such payments are based on fixed and unchanging areas and yields; or
such payments are made on 85% or less of a fixed and unchanging base level of production; or
livestock payments are made on a fixed and unchanging number of head.

Or

Direct payments that do not require production if:
such payments are based on fixed and unchanging bases and yields; or
livestock payments made on a fixed and unchanging number of head; and

such payments are made on 85% or less of a fixed and unchanging base level of production.

14. The above criteria, along with additional criteria will be negotiated. Any such criteria will ensure that Blue Box payments are less trade-distorting than AMS measures, it being understood that:

Any new criteria would need to take account of the balance of WTO rights and obligations.

Any new criteria to be agreed will not have the perverse effect of undoing ongoing reforms.

15. Blue Box support will not exceed 5% of a Member's average total value of agricultural production during an historical period. The historical period will be established in the negotiations. This ceiling will apply to any actual or potential Blue Box user from the beginning of the implementation period. In cases where a Member has placed an exceptionally large percentage of its trade-distorting support in the Blue Box, some flexibility will be provided on a basis to be agreed to ensure that such a Member is not called upon to make a wholly disproportionate cut.

Green Box

Green Box criteria will be reviewed and clarified with a view to ensuring that Green Box measures have no, or at most minimal, trade-distorting effects or effects on production. Such a review and clarification will need to ensure that the basic concepts, principles and effectiveness of the Green Box remain and take due account of non-trade concerns. The improved obligations for monitoring and surveillance of all new disciplines foreshadowed in paragraph 48 below will be particularly important with respect to the Green Box.

EXPORT COMPETITION

17. The Doha Ministerial Declaration calls for "reduction of, with a view to phasing out, all forms of export subsidies". As an outcome of the negotiations, Members agree to establish detailed modalities ensuring the parallel elimination of all forms of export subsidies and disciplines on all export measures with equivalent effect by a credible end date.

End Point

18. The following will be eliminated by the end date to be agreed:

Export subsidies as scheduled.

Export credits, export credit guarantees or insurance programmes with repayment periods beyond 180 days.

Terms and conditions relating to export credits, export credit guarantees or insurance programmes with repayment periods of 180 days and below which are not in accordance with disciplines to be agreed. These disciplines will cover, *inter alia*, payment of interest, minimum inter-

est rates, minimum premium requirements, and other elements which can constitute subsidies or otherwise distort trade.

Trade distorting practices with respect to exporting STEs including eliminating export subsidies provided to or by them, government financing, and the underwriting of losses. The issue of the future use of monopoly powers will be subject to further negotiation.

Provision of food aid that is not in conformity with operationally effective disciplines to be agreed. The objective of such disciplines will be to prevent commercial displacement. The role of international organizations as regards the provision of food aid by Members, including related humanitarian and developmental issues, will be addressed in the negotiations. The question of providing food aid exclusively in fully grant form will also be addressed in the negotiations.

19. Effective transparency provisions for paragraph 18 will be established. Such provisions, in accordance with standard WTO practice, will be consistent with commercial confidentiality considerations.

Implementation

20. Commitments and disciplines in paragraph 18 will be implemented according to a schedule and modalities to be agreed. Commitments will be implemented by annual instalments. Their phasing will take into account the need for some coherence with internal reform steps of Members.

21. The negotiation of the elements in paragraph 18 and their implementation will ensure equivalent and parallel commitments by Members.

Special and Differential Treatment

22. Developing country Members will benefit from longer implementation periods for the phasing out of all forms of export subsidies.

23. Developing countries will continue to benefit from special and differential treatment under the provisions of Article 9.4 of the Agreement on Agriculture for a reasonable period, to be negotiated, after the phasing out of all forms of export subsidies and implementation of all disciplines identified above are completed.

24. Members will ensure that the disciplines on export credits, export credit guarantees or insurance programs to be agreed will make appropriate provision for differential treatment in favour of least-developed and net food-importing developing countries as provided for in paragraph 4 of the Decision on Measures Concerning the Possible Negative Effects of the Reform Programme on Least-Developed and Net Food-Importing Developing Countries. Improved obligations for monitoring and surveillance of all new disciplines as foreshadowed in paragraph 48 will be critically important in this regard. Provisions to be agreed in this respect must not undermine the commitments undertaken by Members under the obligations in paragraph 18 above.

25. STEs in developing country Members which enjoy special privileges to preserve domestic consumer price stability and to ensure food security will receive special consideration for maintaining monopoly status.

Special Circumstances

26. In exceptional circumstances, which cannot be adequately covered by food aid, commercial export credits or preferential international financing facilities, ad hoc temporary financing arrangements relating to exports to developing countries may be agreed by Members. Such agreements must not have the effect of undermining commitments undertaken by Members in paragraph 18 above, and will be based on criteria and consultation procedures to be established.

MARKET ACCESS

27. The Doha Ministerial Declaration calls for "substantial improvements in market access". Members also agreed that special and differential treatment for developing Members would be an integral part of all elements in the negotiations.

The Single Approach: a Tiered Formula

28. To ensure that a single approach for developed and developing country Members meets all the objectives of the Doha mandate, tariff reductions will be made through a tiered formula that takes into account their different tariff structures.

29. To ensure that such a formula will lead to substantial trade expansion, the following principles will guide its further negotiation:

Tariff reductions will be made from bound rates. Substantial overall tariff reductions will be achieved as a final result from negotiations.

Each Member (other than LDCs) will make a contribution. Operationally effective special and differential provisions for developing country Members will be an integral part of all elements.

Progressivity in tariff reductions will be achieved through deeper cuts in higher tariffs with flexibilities for sensitive products. Substantial improvements in market access will be achieved for all products.

30. The number of bands, the thresholds for defining the bands and the type of tariff reduction in each band remain under negotiation. The role of a tariff cap in a tiered formula with distinct treatment for sensitive products will be further evaluated.

Sensitive Products

Selection

31. Without undermining the overall objective of the tiered approach, Members may designate an appropriate number, to be negotiated, of tariff lines to be treated as sensitive, taking account of existing commitments for these products.

Treatment

32. The principle of 'substantial improvement' will apply to each product.

33. 'Substantial improvement' will be achieved through combinations of tariff quota commitments and tariff reductions applying to each product. However, balance in this negotiation will be found only if the final negotiated result also reflects the sensitivity of the product concerned.

34. Some MFN-based tariff quota expansion will be required for all such products. A base for such an expansion will be established, taking account of coherent and equitable criteria to be developed in the negotiations. In order not to undermine the objective of the tiered approach, for all such products, MFN based tariff quota expansion will be provided under specific rules to be negotiated taking into account deviations from the tariff formula.

Other Elements

35. Other elements that will give the flexibility required to reach a final balanced result include reduction or elimination of in-quota tariff rates, and operationally effective improvements in tariff quota administration for existing tariff quotas so as to enable Members, and particularly developing country Members, to fully benefit from the market access opportunities under tariff rate quotas.

36. Tariff escalation will be addressed through a formula to be agreed.

37. The issue of tariff simplification remains under negotiation.

38. The question of the special agricultural safeguard (SSG) remains under negotiation.

Special and differential treatment

39. Having regard to their rural development, food security and/or livelihood security needs, special and differential treatment for developing countries will be an integral part of all elements of the negotiation, including the tariff reduction formula, the number and treatment of sensitive products, expansion of tariff rate quotas, and implementation period.

40. Proportionality will be achieved by requiring lesser tariff reduction commitments or tariff quota expansion commitments from developing country Members.

41. Developing country Members will have the flexibility to designate an appropriate number of products as Special Products, based on criteria of food security, livelihood security and rural development needs. These products will be eligible for more flexible treatment. The

criteria and treatment of these products will be further specified during the negotiation phase and will recognize the fundamental importance of Special Products to developing countries.

42. A Special Safeguard Mechanism (SSM) will be established for use by developing country Members.

43. Full implementation of the long-standing commitment to achieve the fullest liberalisation of trade in tropical agricultural products and for products of particular importance to the diversification of production from the growing of illicit narcotic crops is overdue and will be addressed effectively in the market access negotiations.

44. The importance of long-standing preferences is fully recognised. The issue of preference erosion will be addressed. For the further consideration in this regard, paragraph 16 and other relevant provisions of TN/AG/W/1/Rev.1 will be used as a reference.

LEAST- DEVELOPED COUNTRIES

45. Least-Developed Countries, which will have full access to all special and differential treatment provisions above, are not required to undertake reduction commitments. Developed Members, and developing country Members in a position to do so, should provide duty-free and quota-free market access for products originating from least-developed countries.

46. Work on cotton under all the pillars will reflect the vital importance of this sector to certain LDC Members and we will work to achieve ambitious results expeditiously.

RECENTLY ACCEDED MEMBERS

47. The particular concerns of recently acceded Members will be effectively addressed through specific flexibility provisions.

MONITORING AND SURVEILLANCE

48. Article 18 of the Agreement on Agriculture will be amended with a view to enhancing monitoring so as to effectively ensure full transparency, including through timely and complete notifications with respect to the commitments in market access, domestic support and export competition. The particular concerns of developing countries in this regard will be addressed.

OTHER ISSUES

49. Issues of interest but not agreed: sectoral initiatives, differential export taxes, GIs.

50. Disciplines on export prohibitions and restrictions in Article 12.1 of the Agreement on Agriculture will be strengthened.

Annex B

Framework for Establishing Modalities in Market Access for Non-Agricultural Products

1. This Framework contains the initial elements for future work on modalities by the Negotiating Group on Market Access. Additional negotiations are required to reach agreement on the specifics of some of these elements. These relate to the formula, the issues concerning the treatment of unbound tariffs in indent two of paragraph 5, the flexibilities for developing-country participants, the issue of participation in the sectorial tariff component and the preferences. In order to finalize the modalities, the Negotiating Group is instructed to address these issues expeditiously in a manner consistent with the mandate of paragraph 16 of the Doha Ministerial Declaration and the overall balance therein.

2. We reaffirm that negotiations on market access for non-agricultural products shall aim to reduce or as appropriate eliminate tariffs, including the reduction or elimination of tariff peaks, high tariffs, and tariff escalation, as well as non-tariff barriers, in particular on products of export interest to developing countries. We also reaffirm the importance of special and differential treatment and less than full reciprocity in reduction commitments as integral parts of the modalities.

3. We acknowledge the substantial work undertaken by the Negotiating Group on Market Access and the progress towards achieving an agreement on negotiating modalities. We take note of the constructive dialogue on the Chair's Draft Elements of Modalities (TN/MA/W/35/Rev.1) and confirm our intention to use this document as a reference for the future work of the Negotiating Group. We instruct the Negotiating Group to continue its work, as mandated by paragraph 16 of the Doha Ministerial Declaration with its corresponding references to the relevant provisions of Article XXVIII *bis* of GATT 1994 and to the provisions cited in paragraph 50 of the Doha Ministerial Declaration, on the basis set out below.

4. We recognize that a formula approach is key to reducing tariffs, and reducing or eliminating tariff peaks, high tariffs, and tariff escalation. We agree that the Negotiating Group should continue its work on a non-linear formula applied on a line-by-line basis which shall take fully into account the special needs and interests of developing and least-developed country participants, including through less than full reciprocity in reduction commitments.

5. We further agree on the following elements regarding the formula:

- product coverage shall be comprehensive without *a priori* exclusions;
- tariff reductions or elimination shall commence from the bound rates after full implementation of current concessions; however, for unbound tariff lines, the basis for commencing the tariff reductions shall be [two] times the MFN applied rate in the base year;
- the base year for MFN applied tariff rates shall be 2001 (applicable rates on 14 November);
- credit shall be given for autonomous liberalization by developing countries provided that the tariff lines were bound on an MFN basis in the WTO since the conclusion of the Uruguay Round;
- all non-*ad valorem* duties shall be converted to *ad valorem* equivalents on the basis of a methodology to be determined and bound in *ad valorem* terms;

- negotiations shall commence on the basis of the HS96 or HS2002 nomenclature, with the results of the negotiations to be finalized in HS2002 nomenclature;
- the reference period for import data shall be 1999-2001.

6. We furthermore agree that, as an exception, participants with a binding coverage of non-agricultural tariff lines of less than [35] percent would be exempt from making tariff reductions through the formula. Instead, we expect them to bind [100] percent of non-agricultural tariff lines at an average level that does not exceed the overall average of bound tariffs for all developing countries after full implementation of current concessions.

7. We recognize that a sectorial tariff component, aiming at elimination or harmonization is another key element to achieving the objectives of paragraph 16 of the Doha Ministerial Declaration with regard to the reduction or elimination of tariffs, in particular on products of export interest to developing countries. We recognize that participation by all participants will be important to that effect. We therefore instruct the Negotiating Group to pursue its discussions on such a component, with a view to defining product coverage, participation, and adequate provisions of flexibility for developing-country participants.

8. We agree that developing-country participants shall have longer implementation periods for tariff reductions. In addition, they shall be given the following flexibility:

a) applying less than formula cuts to up to [10] percent of the tariff lines provided that the cuts are no less than half the formula cuts and that these tariff lines do not exceed [10] percent of the total value of a Member's imports; or

b) keeping, as an exception, tariff lines unbound, or not applying formula cuts for up to [5] percent of tariff lines provided they do not exceed [5] percent of the total value of a Member's imports.

We furthermore agree that this flexibility could not be used to exclude entire HS Chapters.

9. We agree that least-developed country participants shall not be required to apply the formula nor participate in the sectorial approach, however, as part of their contribution to this round of negotiations, they are expected to substantially increase their level of binding commitments.

10. Furthermore, in recognition of the need to enhance the integration of least-developed countries into the multilateral trading system and support the diversification of their production and export base, we call upon developed-country participants and other participants who so decide, to grant on an autonomous basis duty-free and quota-free market access for non-agricultural products originating from least-developed countries by the year [...].

11. We recognize that newly acceded Members shall have recourse to special provisions for tariff reductions in order to take into account their extensive market access commitments undertaken as part of their accession and that staged tariff reductions are still being implemented in many cases. We instruct the Negotiating Group to further elaborate on such provisions.

12. We agree that pending agreement on core modalities for tariffs, the possibilities of supplementary modalities such as zero-for-zero sector elimination, sectorial harmonization, and request & offer, should be kept open.

13. In addition, we ask developed-country participants and other participants who so decide to consider the elimination of low duties.

14. We recognize that NTBs are an integral and equally important part of these negotiations and instruct participants to intensify their work on NTBs. In particular, we encourage all participants to make notifications on NTBs by 31 October 2004 and to proceed with identification, examination, categorization, and ultimately negotiations on NTBs. We take note that the modalities for addressing NTBs in these negotiations could include request/offer, horizontal, or vertical approaches; and should fully take into account the principle of special and differential treatment for developing and least-developed country participants.

15. We recognize that appropriate studies and capacity building measures shall be an integral part of the modalities to be agreed. We also recognize the work that has already been undertaken in these areas and ask participants to continue to identify such issues to improve participation in the negotiations.

16. We recognize the challenges that may be faced by non-reciprocal preference beneficiary Members and those Members that are at present highly dependent on tariff revenue as a result of these negotiations on non-agricultural products. We instruct the Negotiating Group to take into consideration, in the course of its work, the particular needs that may arise for the Members concerned.

17. We furthermore encourage the Negotiating Group to work closely with the Committee on Trade and Environment in Special Session with a view to addressing the issue of non-agricultural environmental goods covered in paragraph 31 (iii) of the Doha Ministerial Declaration.

Annex C

Recommendations of the Special Session of the Council for Trade in Services

(a) Members who have not yet submitted their initial offers must do so as soon as possible.

(b) A date for the submission of a round of revised offers should be established as soon as feasible.

(c) With a view to providing effective market access to all Members and in order to ensure a substantive outcome, Members shall strive to ensure a high quality of offers, particularly in sectors and modes of supply of export interest to developing countries, with special attention to be given to least-developed countries.

(d) Members shall aim to achieve progressively higher levels of liberalization with no a priori exclusion of any service sector or mode of supply and shall give special attention to sec-

tors and modes of supply of export interest to developing countries. Members note the interest of developing countries, as well as other Members, in Mode 4.

(e) Members must intensify their efforts to conclude the negotiations on rule-making under GATS Articles VI:4, X, XIII and XV in accordance with their respective mandates and deadlines.

(f) Targeted technical assistance should be provided with a view to enabling developing countries to participate effectively in the negotiations.

(g) For the purpose of the Sixth Ministerial meeting, the Special Session of the Council for Trade in Services shall review progress in these negotiations and provide a full report to the Trade Negotiations Committee, including possible recommendations.

Annex D

Modalities for Negotiations on Trade Facilitation

1. Negotiations shall aim to clarify and improve relevant aspects of Articles V, VIII and X of the GATT 1994 with a view to further expediting the movement, release and clearance of goods, including goods in transit.⁴ Negotiations shall also aim at enhancing technical assistance and support for capacity building in this area. The negotiations shall further aim at provisions for effective cooperation between customs or any other appropriate authorities on trade facilitation and customs compliance issues.

2. The results of the negotiations shall take fully into account the principle of special and differential treatment for developing and least-developed countries. Members recognize that this principle should extend beyond the granting of traditional transition periods for implementing commitments. In particular, the extent and the timing of entering into commitments shall be related to the implementation capacities of developing and least-developed Members. It is further agreed that those Members would not be obliged to undertake investments in infrastructure projects beyond their means.

3. Least-developed country Members will only be required to undertake commitments to the extent consistent with their individual development, financial and trade needs or their administrative and institutional capabilities.

4. As an integral part of the negotiations, Members shall seek to identify their trade facilitation needs and priorities, particularly those of developing and least-developed countries, and shall also address the concerns of developing and least-developed countries related to cost implications of proposed measures.

5. It is recognized that the provision of technical assistance and support for capacity building is vital for developing and least-developed countries to enable them to fully participate

---

⁴ It is understood that this is without prejudice to the possible format of the final result of the negotiations and would allow consideration of various forms of outcomes.

in and benefit from the negotiations. Members, in particular developed countries, therefore commit themselves to adequately ensure such support and assistance during the negotiations.⁵

6. Support and assistance should also be provided to help developing and least-developed countries implement the commitments resulting from the negotiations, in accordance with their nature and scope. In this context, it is recognized that negotiations could lead to certain commitments whose implementation would require support for infrastructure development on the part of some Members. In these limited cases, developed-country Members will make every effort to ensure support and assistance directly related to the nature and scope of the commitments in order to allow implementation. It is understood, however, that in cases where required support and assistance for such infrastructure is not forthcoming, and where a developing or least-developed Member continues to lack the necessary capacity, implementation will not be required. While every effort will be made to ensure the necessary support and assistance, it is understood that the commitments by developed countries to provide such support are not open-ended.

7. Members agree to review the effectiveness of the support and assistance provided and its ability to support the implementation of the results of the negotiations.

8. In order to make technical assistance and capacity building more effective and operational and to ensure better coherence, Members shall invite relevant international organizations, including the IMF, OECD, UNCTAD, WCO and the World Bank to undertake a collaborative effort in this regard.

9. Due account shall be taken of the relevant work of the WCO and other relevant international organizations in this area.

10. Paragraphs 45-51 of the Doha Ministerial Declaration shall apply to these negotiations. At its first meeting after the July session of the General Council, the Trade Negotiations Committee shall establish a Negotiating Group on Trade Facilitation and appoint its Chair. The first meeting of the Negotiating Group shall agree on a work plan and schedule of meetings.

Bilag 4: Oversigt over WTO forhandlings- og arbejdsgrupper – 2005

Chairpersons of the General Council and bodies reporting to it

General Council	Ms. Amina Chawahir Mohamed (Kenya)
Dispute Settlement Body	Mr. Eirik Glenne (Norway)
Trade Policy Review Body	Mr. Don Stephenson (Canada)
Council for Trade in Goods	Mr. Vesa Tapani Himanen (Finland)
Council for Trade in Services	Ms. Claudia Uribe (Colombia)

---

⁵ In connection with this paragraph, Members note that paragraph 38 of the Doha Ministerial Declaration addresses relevant technical assistance and capacity building concerns of Members.

Council for TRIPS	Mr. Choi Hyuck (Korea)
Committee on Trade and Environment	Mr. Shree Baboo Chekitan Servansing (Mauritius)
Committee on Trade and Development	Mr. Gomi Tharaka Senadhira (Sri Lanka)
Committee on Balance-of Payments Restrictions	Mr. Giulio Tonini (Italy)
Committee on Regional Trade Agreements	Amb. Ronald Saborío Soto (Costa Rica)
Committee on Budget, Finance and Administration	Amb. Henrik Rée Iversen (Denmark)
Working Group on Trade and Transfer of Technology	Amb. Jaynarain Meeto (Mauritius)
Working Group on Trade, Debt and Finance	Mr. Kweronda-Ruhemba (Uganda)
Trade Negotiations Committee	WTO Director-General Supachai Panitchpakdi (Ex Officio)

Chairpersons of bodies established under the Trade Negotiations Committee

Negotiating Group on Market Access	Amb. Stefán Jóhannesson (Iceland)
Negotiating Group on Rules	Amb. Guillermo Valles Galmés (Uruguay)
Special Session of the Council for Trade in Services	Amb. Alejandro Jara (Chile)
Special Session of the Council for TRIPS	Amb. Manzoor Ahmad (Pakistan)
Special Session of the Dispute Settlement Body	Amb. David Spencer (Australia)
Special Session of the Committee on Agriculture	Amb. Tim Groser (New Zealand)
Special Session of the Committee on Trade and Environment	Amb. Toufiq Ali (Bangladesh)
Special Session of the Committee on Trade and Development	Mr. Faizel Ismail (South Africa)

Chairpersons of subsidiary bodies of the Council for Trade in Goods

Committee on Agriculture	Dr. Magdi Farahat (Egypt)
Committee on Anti-Dumping	Ms. Frida Collste (Sweden)
Committee on Customs Valuation	Mr. Joo Ha Woo (Korea)
Committee on Import Licensing	Ms. Pamela Cooper (Canada)
Committee on Market Access	Mr. Martin Pospisil (Czech Republic)
Committee on Rules of Origin	Ms. Vera Thorstensen (Brazil)
Committee on Safeguards	Ms. Ana Novik (Chile)
Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures	Mr. Gregg Young (United States)
Committee on Subsidies and Countervailing Measures	Ms. Victoria Campeanu (Romania)
Committee on Technical Barriers to Trade	Mr. Margers Krams (Latvia)
Committee on Trade-Related Investment	Mr. Antonio Buencamino (Philippines)

Measures

Working Party on State Trading Enterprises	Mr. Benjamin Katjipuka (Namibia)
ITA Committee	Mr. Simon Chan (Hong Kong, China)

Chairpersons of subsidiary bodies of the Council for Trade in Services

Committee on Trade in Financial Services	Ms. Mi-yon Lee (Republic of Korea)
Working Party on Domestic Regulation	Mr. David Cairns (UK)
Committee on Specific Commitments	Mr. Roberto Bosch (Argentina)
Working Party on GATS Rules	Ms. Clare Kelly (New Zealand)

Bilag 5: WTO medlemmer og ansøgerlande pr. 1. juni 2005

WTO-medlemmer (148 lande)			
Land	Medlem siden	Land	Medlem siden
Albanien	8. september 2000	Filippinerne	1. januar 1995
Angola	23. november 1996	Finland	1. januar 1995
Antigua og Barbuda	1. januar 1995	Forenede Arabiske Emirater	10. april 1996
Argentina	1. januar 1995	Frankrig	1. januar 1995
Armenien	5. februar 2003	Gabon	1. januar 1995
Australien	1. januar 1995	Gambia	23. oktober 1996
Bahrain	1. januar 1995	Georgien	14. juni 2000
Bangladesh	1. januar 1995	Ghana	1. januar 1995
Barbados	1. januar 1995	Grenada	22. februar 1996
Belgien	1. januar 1995	Grækenland	1. januar 1995
Belize	1. januar 1995	Guatemala	21. juli 1995
Benin	22. februar 1996	Guinea	25. oktober 1995
Bolivia	12. september 1995	Guinea-Bissau	31. maj 1995
Botswana	31. maj 1995	Guyana	1. januar 1995
Brasilien	1. januar 1995	Haiti	30. januar 1996
Brunei Darussalam	1. januar 1995	Honduras	1. januar 1995
Bulgarien	1. december 1996	Hongkong	1. januar 1995
Burkina Faso	3. juni 1995	Indien	1. januar 1995
Burundi	23. juli 1995	Indonesien	1. januar 1995
Cambodja	13. oktober 2004	Irland	1. januar 1995
Cameroun	13. december 1995	Island	1. januar 1995
Canada	1. januar 1995	Israel	21. april 1995
Central Afrikanske Republik	31. maj 1995	Italien	1. januar 1995
Chad	19. oktober 1996	Jamaica	9. marts 1995
Chile	1. januar 1995	Japan	1. januar 1995
Colombia	30. april 1995	Jordan	11. april 2000
Congo	27. marts 1997	Kenya	1. januar 1995
Costa Rica	1. januar 1995	Kina	11. december 2001
Cuba	20. april 1995	Kinesisk Taipei	1. januar 2002
Cypern	30. juli 1995	Kirgisistan	20. december 1998
Danmark	1. januar 1995	Kroatien	30. november 2000
Demokratiske Republik Congo	1. januar 1997	Kuwait	1. januar 1995
Djibouti	31. maj 1995	Lesotho	31. maj 1995
Dominica	1. januar 1995	Letland	10. februar 1999
Dominikanske Republik	9. marts 1995	Liechtenstein	1. september 1995
Ecuador	21. januar 1996	Litauen	31. maj 2001
Egypten	30. juni 1995	Luxembourg	1. januar 1995

Land	Medlem siden	Land	Medlem siden
El Salvador	7. maj 1995	Macau, Kina	1. januar 1995
Elfenbenskysten	1. januar 1995	Madagaskar	17. november 1995
Estland	13. november 1999	Makedonien (FY- ROM)	4. april 2003
Europæiske Fælles- skab	1. januar 1995	Malawi	31. maj 1995
Fiji	14. januar 1996	Malaysia	1. januar 1995
Maldiverne	31. maj 1995	Saint Vincent & Grenadinerne	1. januar 1995
Mali	31. maj 1995	Salomonøerne	26. juli 1996
Malta	1. januar 1995	Schweiz	1. juli 1995
Mauretanien	31. maj 1995	Senegal	1. januar 1995
Mauritius	1. januar 1995	Sierra Leone	23. juli 1995
Mexico	1. januar 1995	Singapore	1. januar 1995
Moldova	26. juli 2001	Slovakiet	1. januar 1995
Mongoliet	29. januar 1997	Slovenien	30. juli 1995
Marokko	1. januar 1995	Spanien	1. januar 1995
Mozambique	26. august 1995	Sri Lanka	1. januar 1995
Myanmar	1. januar 1995	Storbritannien	1. januar 1995
Namibia	1. januar 1995	Surinam	1. januar 1995
Nederlandene	1. januar 1995	Sverige	1. januar 1995
Nepal	23. april 2004	Swaziland	1. januar 1995
New Zealand	1. januar 1995	Sydafrika	1. januar 1995
Nicaragua	3. september 1995	Sydkorea	1. januar 1995
Niger	13. december 1996	Tanzania	1. januar 1995
Nigeria	1. januar 1995	Thailand	1. januar 1995
Norge	1. januar 1995	Tjekkiet	1. januar 1995
Oman	9. november 2000	Togo	31. maj 1995
Pakistan	1. januar 1995	Trinidad og Tobago	1. marts 1995
Panama	6. september 1997	Tunesien	29. marts 1995
Papua New Guinea	9. juni 1996	Tyrkiet	26. marts 1995
Paraguay	1. januar 1995	Tyskland	1. januar 1995
Peru	1. januar 1995	Uganda	1. januar 1995
Polen	1. juli 1995	Ungarn	1. januar 1995
Portugal	1. januar 1995	Uruguay	1. januar 1995
Qatar	13. januar 1996	USA	1. januar 1995
Rumænien	1. januar 1995	Venezuela	1. januar 1995
Rwanda	22. maj 1996	Zambia	1. januar 1995
Saint Kitts & Nevis	21. februar 1996	Zimbabwe	5. marts 1995
Saint Lucia	1. januar 1995	Østrig	1. januar 1995

Ansøgere, hvis ansøgning er accepteret af WTO's Generelle Råd (31)	
Algeriet	Montenegro
Afghanistan	Rusland
Andorra	Sao Tomé & Príncipe
Azerbajdjan	Samoa
Bahamas	Saudi Arabien
Bhutan	Serbien
Bosnien-Herzegovina	Seychellerne
Cap Verde	Sudan
Etiopien	Tadsjikistan
Hviderusland	Tonga
Irak	Ukraine
Iran	Usbekistan
Kasakhstan	Vanuatu
Laos	Vietnam
Libanon	Yemen
Libyen	

Lande, hvis ansøgning endnu ikke er accepteret af WTO's Generelle Råd (1)
Syrien

Lande med observatørstatus (2)	
Ækvatorial Guinea	Vatikanet

Bilag 6: Beach Club samarbejdet

Beach Club-kredsens funktioner
Beach Club-kredsen har til opgave at afdække interesser vedrørende holdninger om den nye forhandlingsrunde. Den har alene en rådgivende funktion, men vil i realiteten på et tidligt tidspunkt give en klar indikation af, hvilke politiske interesser der knytter sig til et konkret politisk spørgsmål.

Beach Club Generel Kreds
<p>Beach Club arbejdsgrupper</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elektronisk handel • Handel og arbejdstagerrettigheder • Handel og investering (inkl. TRIMs) • Handel og konkurrence • Handel og miljø • Handel og udvikling (inkl. mindst udviklede lande) • Landbrug • Offentlige indkøb • Organisatoriske spørgsmål • SPS (Sanitære- og plantesundhedsstandarder) • Søfart • TBT (tekniske handelshindringer) • Tekstiler • Tjenesteydelser (ekskl. søfart) • TRIPS • Varehandel

Medlemmer af Beach Club samarbejdet	
92-Gruppen	Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Arbejderbevægelsens Internationale Forum	ATTAC
Beskæftigelsesministeriet	Danmarks Fiskeindustri- og Eksportfor- ening
Danmarks Fiskeriforening	Danmarks Nationalbank
Danmarks Naturfredningsforening	Danmarks Rederiforening
Dansk Byggeri	Dansk Handel og Service
Dansk Industri	Dansk Kunstnerråd
Dansk Management Råd	Dansk Musiker Forbund
Dansk Navigatorforening	Dansk Postforbund
Dansk Textil og Beklædning	Dansk Ungdoms Fællesråd
Danske Slagterier	Det Økologiske Råd og Selskab
Direktoratet for FødevarerErhverv	Erhvervs- og Byggestyrelsen
Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	ETU (Erhvervenes Transport Udvalg)
Fagligt Fælles Forbund	FDIH - Foreningen for Dansk Inter- nethandel
Finansministeriet	Finansrådet

Medlemmer af Beach Club samarbejdet	
Finanstilsynet	FTF
Folkekirkens Nødhjælp	Forbrugerrådet
Forbrugerstyrelsen	Færøernes Landsstyre
Fødevarestyrelsen	Fødevareøkonomisk Institut (FØI)
Greenpeace	Grønlands Hjemmestyre
HK	HTS - Handel, Transport og Serviceerhvervene
Håndværksrådet	Ibis
ICC – Inuit Circumpolar Conference	ITK - Brancheforeningen for Informati- onsteknologi
Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Justitsministeriet
Kommunale Kartel; Det	Kommunernes Landsforening
Konkurrencestyrelsen	Kvindernes Ulandsudvalg
Kulturministeriet	LIF - Lægemiddelindustriforeningen
Landbrugsrådet	LO
Maskinmestrenes Forening	Max Havelaar Fonden
Mellemfolkeligt Samvirke	Metal Søfart
Miljøministeriet	Miljøstyrelsen
Ministeriet for Familie og Forbrugeranlig- gender	Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling
Nepenthes	NNF – Nærings- og Nydelsesmiddelarbej- der Forbundet
Nord/Syd Koalitionen	Novo Nordisk
Novozymes A/S Patents	PAR-F.R.I. Rådet
Patent- og Varemærkestyrelsen	Plantedirektoratet
Rektorkollegiets Sekretariat	SID Industrigruppen
Skatteministeriet	Skov- og Naturstyrelsen
Socialministeriet	Statsministeriet
Søfartsstyrelsen	Told og Skat
Transport- og Energiministeriet	Udenrigsministeriet
Undervisningsministeriet	WWF Verdensnaturfonden
Økologisk Landsforening	Økonomi- og Erhvervsministeriet

Bilag 7 WTO behandlinger i Folketinget

Forrige folketingsssamling

- B35 og B36*: 1. behandling den 25. november 2004
- B35: forslag til folketingsbeslutning om fastsættelse af en dato for afskaffelse af EU's eksportsubsidier og andre handelsforvridende subsidier på landbrugsvarer
- B36: forslag til folketingsbeslutning om tilbagetrækning af EU's krav til WTO-medlemslande under GATS-forhandlingerne om liberalisering af vandforsyningssektoren

* Bortfaldet på grund af udskrivning af folketingsvalg

Nuværende folketingsssamling

- B8 og B9*: 1. behandling 29. april 2005, 2. behandling den 9. juni 2005. B.9 trukket tilbage efter anmodning fra forslagsstilleren (EL)
- B9: forslag til folketingsbeslutning om fastsættelse af en dato for afskaffelse af EU's eksportsubsidier og andre handelsforvridende subsidier på landbrugsvarer
- B8: forslag til folketingsbeslutning om tilbagetrækning af EU's krav til WTO-medlemslande under GATS-forhandlingerne om liberalisering af vandforsyningssektoren
- F14: behandlet i Folketinget den 9. juni 2005 og resulterede i V39*. (F14: Hvad kan regeringen oplyse om den danske forhandlingslinie i EU forud for ministerkonferencen i WTO i december, herunder ikke mindst om liberaliseringen af handelen med landbrugsvarer og mulighederne for at sikre ulandene bedre handelsvilkår?)

* B.9 udvalgsbehandlet den 29.4., hvor det blev forkastet af et flertal med stemmerne fra V, S, DF, KF og RV. B.8 behandlet i Folketinget, hvor det blev forkastet.

Bilag 8 Panelsager ved WTO med Danmark/EU (EF) som part

Oversigt over verserende panelsager med EU som part	
Sager anlagt af EU	WT/DS108, 136, 160, 176, 212, 217, 287, 273, 293, 294, 304, 317, 319, 320, 321, 314
Sager anlagt imod EU	WT/DS26, 174, 246, 265, 266, 269, 283, 286, 290, 291, 292, 299, 301, 307, 313, 315, 316, 326, 330

---

* Se faktaboks side 2

Sager anlagt af EU

Referencenummer og titel	Anlagt imod
WT/DS121 - Safeguard measures on footwear	Argentina
WT/DS189 - Definitive anti-dumping measures on imports of ceramic floor tiles from Italy	Argentina
WT/DS155 - Measures on the export of bovine hides and the import of finished leather	Argentina
WT/DS287 - SPS measures	Australia
WT/DS142 - Certain measures affecting the automotive industry	Canada
WT/DS114 - Patent protection of pharmaceutical product	Canada
WT/DS321 - Continued Suspension of Obligations in the EC-Hormones Dispute.	Canada
WT/DS87 - Taxes on alcoholic beverages.	Chile
WT/DS193 - Measures affecting the transit and importation of swordfish.	Chile
WT/DS304 - Anti-dumping measures on imports of certain products from the EC and/or Member States	India
WT/DS279 - Import restrictions maintained under the export and import policy 2002-2007	India
WT/DS150 - Measures affecting customs duties	India
WT/DS149 - Import restrictions.	India
WT/DS146 - Measures affecting the automotive sector	India
WT/DS98 - Definitive safeguard measures on imports of certain dairy products	Korea, Republic Of
WT/DS75 - Taxes on alcoholic beverages	Korea, Republic Of
WT/DS273 - Measures affecting trade in commercial vessels	Korea, Republic Of
WT/DS314 - Provisional Countervailing Measures on Olive Oil from the European Communities	Mexico
WT/DS166 - Definitive safeguard measures on imports of wheat gluten from EC	United States
WT/DS165 - Import measures on certain products from the EC	United States
WT/DS152 - Sections 301-310 of the Trade Act of 1974	United States

WT/DS138 - Imposition of countervailing duties on certain hot-rolled lead and bismuth carbon steel products originating in the United States	United States
WT/DS294 - Laws, regulations and methodology for calculating dumping margins ('zeroing')	United States
WT/DS262 - Anti-dumping and countervailing measures on certain steel products	United States
WT/DS248 - Definitive safeguard measures on imports of certain steel products	United States
WT/DS217 - Continued dumping and subsidy offset Act of 2000	United States
WT/DS213 - Countervailing duties on certain corrosion-resistant carbon steel flat products from Germany	United States
WT/DS212 - Countervailing measures concerning certain products from the EC	United States
WT/DS200 - Section 306 of the Trade Act of 1974 and amendments thereto ("carousel")	United States
WT/DS186 - Section 337 of the Tariff Act of 1930 and amendments thereto	United States
WT/DS176 - Section 211 Omnibus Appropriations Act	United States
WT/DS160 - Section 110(5) of US Copyright Act	United States
WT/DS136 - Anti-dumping Act of 1916	United States
WT/DS108 - Tax treatment for "Foreign Sales Corporations"	United States
WT/DS320 - Continued Suspension of Obligations in the EC-Hormones Dispute	United States
WT/DS319 - Section 776 of the Tariff Act of 1930	United States
WT/DS317 - Measures Affecting Trade in Large Civil Aircraft	United States

Sager anlagt imod EU

Referencenummer og titel	Anlagt af
WT/DS293 - Measures affecting the approval and marketing of biotech products (GMOs)	Argentina
WT/DS263 - Measures affecting imports of wine	Argentina
WT/DS 330 – Countervailing measures on imports of olive oil, wheat gluten and canned peaches originating in the EC	Argentina
WT/DS290 - Protection of trademarks and geographical indications for agricultural products and foodstuffs	Australia
WT/DS265 - Export subsidies on sugar	Australia
WT/DS219 - Anti-dumping duties on malleable cast iron tube or pipe fittings from Brazil	Brazil
WT/DS269 - Customs classification of frozen boneless chicken cuts	Brazil
WT/DS266 - Export subsidies on sugar	Brazil
WT/DS135 - Measures affecting the prohibition of asbestos and asbestos products	Canada
WT/DS292 - Measures affecting the approval and marketing of biotech products (GMOs)	Canada
WT/DS48 - Measures affecting livestock and meat (Hormones)	Canada
WT/DS27 - Import regime for bananas	Ecuador
WT/DS27 - Import regime for bananas	Guatemala
WT/DS27 - Import regime for bananas	Honduras
WT/DS313 - Anti-dumping duties on certain flat rolled iron or non-alloy steel products	India
WT/DS246 - Conditions for the granting of tariff preferences to developing countries	India
WT/DS141 - Anti-dumping duties on imports of cotton-type bed-linen from India	India
WT/DS307 - Aid for commercial vessels	Korea, Republic Of
WT/DS301 - Measures affecting trade in commercial vessels	Korea, Republic Of
WT/DS299 - Countervailing measures on dynamic random access memory chips (DRAMS)	Korea, Republic Of
WT/DS27 - Import regime for bananas	Mexico

WT/DS328 - Definitive Safeguard Measure on Salmon	Norway
WT/DS231 - Trade description of sardines	Peru
WT/DS286 - Customs classification of frozen boneless chicken cuts	Thailand
WT/DS283 - Export subsidies on sugar	Thailand
WT/DS242 - Certain measures under the EC's scheme of generalized system of preference (GSP)	Thailand
WT/DS315 - European Communities - Selected Customs Matters	United States
WT/DS223 - Tariff-rate quota on corn gluten feed from the United States	United States
WT/DS27 - Import regime for bananas	United States
WT/DS291 - Measures affecting the approval and marketing of biotech products (GMOs)	United States
WT/DS260 - Provisional safeguards measures on imports of certain steel products	United States
WT/DS26 - Measures affecting meat and meat products (Hormones)	United States
WT/DS174 - Protection of trademarks and geographical indications for agricultural products and foodstuffs	United States
WT/DS316 - Measures Affecting Trade in Large Civil Aircraft	United States

Sager med EU som tredjepart

Referencenummer og titel	Anlagt imod
WT/DS285 - Measures affecting the cross-border supply of gambling and betting services	Antigua And Barbuda
WT/DS207 - Price band system and safeguard measures relating to certain agricultural products	Argentina
WT/DS268 - Sunset review of AD measures on oil country tubular goods	Argentina
WT/DS306 - Anti-dumping measure on batteries from Bangladesh	Bangladesh
WT/DS241 - Anti-dumping duties on poultry from Brazil	Brazil
WT/DS267 - Subsidies on upland cotton	Brazil
WT/DS250 - Equalizing excise tax imposed by Florida on processed orange and grapefruit products	Brazil
WT/DS239 - Anti-dumping duties on silicon metal from Brazil	Brazil
WT/DS277 - Investigation of the international trade commission in softwood lumber	Canada
WT/DS264 - Anti-dumping - Final dumping determination on softwood lumber	Canada
WT/DS257 - Final countervailing duty determination with respect to certain softwood lumber	Canada
WT/DS236 - Determination of countervailing duties on certain softwood lumber	Canada
WT/DS238 - Definitive safeguard measures on imports of preserved peaches	Chile
WT/DS261 - Tax treatment on certain products	Chile
WT/DS232 - Measures affecting the import of matches	Chile
WT/DS188 - Measures affecting imports from Honduras and Colombia	Colombia
WT/DS302 - Measures affecting the importation and internal sale of cigarettes	Honduras
WT/DS201 - Measures affecting imports from Honduras and Colombia (II)	Honduras
WT/DS243 - Rules of origin for textiles and apparel products	India
WT/DS206 - Anti-dumping and countervailing measures on steel plate from India	India
WT/DS322 - Measures Relating to Zeroing and Sunset Reviews	Japan

WT/DS244 - Sunset review of AD duties on corrosion-resistant carbon steel flat products	Japan
WT/DS184 - Anti-dumping measures on certain hot-rolled steel products from Japan	Japan
WT/DS162 - Anti-dumping Act of 1916	Japan
WT/DS296 - CV duty investigation on DRAMS.	Korea, Republic Of
WT/DS282 - Anti-dumping measures on oil country tubular goods	Mexico
WT/DS281 - Anti-dumping measures on cement	Mexico
WT/DS271 - Certain measures affecting the importation of fresh pineapple	Philippines
WT/DS270 - Certain measures affecting the importation of fresh fruit and vegetables	Philippines
WT/DS211 - Definitive anti-dumping measures on steel rebar from Turkey	Turkey
WT/DS309 - Value-added tax on integrated circuits	United States
WT/DS295 - Definitive AD measures on beef and rice.	United States
WT/DS276 - Measures relating to exports of wheat and treatment of imported grain	United States
WT/DS308 - Tax measures on soft drinks and other beverages	United States
WT/DS305 - Measures affecting imports of textile and apparel products	United States
WT/DS275 - Import licensing measures on certain agricultural products	United States
WT/DS204 - Measures affecting telecommunication services	United States
WT/DS245 - Measures affecting the importation of apples	United States
WT/DS175 - Measures affecting trade and investment in the motor vehicle sector	United States

(ordered by defendants)

Referencenummer og titel	Anlagt imod
WT/DS241 - Anti-dumping duties on poultry from Brazil	Argentina
WT/DS238 - Definitive safeguard measures on imports of preserved peaches	Argentina

WT/DS271 - Certain measures affecting the importation of fresh pineapple	Australia
WT/DS270 - Certain measures affecting the importation of fresh fruit and vegetables	Australia
WT/DS276 - Measures relating to exports of wheat and treatment of imported grain	Canada
WT/DS207 - Price band system and safeguard measures relating to certain agricultural products	Chile
WT/DS309 - Value-added tax on integrated circuits	China
WT/DS302 - Measures affecting the importation and internal sale of cigarettes	Dominican Republic
WT/DS211 - Definitive anti-dumping measures on steel rebar from Turkey	Egypt
WT/DS305 - Measures affecting imports of textile and apparel products	Egypt
WT/DS306 - Anti-dumping measure on batteries from Bangladesh	India
WT/DS175 - Measures affecting trade and investment in the motor vehicle sector	India
WT/DS245 - Measures affecting the importation of apples	Japan
WT/DS295 - Definitive AD measures on beef and rice.	Mexico
WT/DS308 - Tax measures on soft drinks and other beverages	Mexico
WT/DS204 - Measures affecting telecommunication services	Mexico
WT/DS232 - Measures affecting the import of matches	Mexico
WT/DS201 - Measures affecting imports from Honduras and Colombia (II)	Nicaragua
WT/DS188 - Measures affecting imports from Honduras and Colombia	Nicaragua
WT/DS322 - Measures Relating to Zeroing and Sunset Reviews	United States
WT/DS277 - Investigation of the international trade commission in softwood lumber	United States
WT/DS296 - CV duty investigation on DRAMS.	United States
WT/DS282 - Anti-dumping measures on oil country tubular goods	United States
WT/DS281 - Anti-dumping measures on cement	United States

WT/DS244 - Sunset review of AD duties on corrosion-resistant carbon steel flat products	United States
WT/DS184 - Anti-dumping measures on certain hot-rolled steel products from Japan	United States
WT/DS162 - Anti-dumping Act of 1916	United States
WT/DS243 - Rules of origin for textiles and apparel products	United States
WT/DS206 - Anti-dumping and countervailing measures on steel plate from India	United States
WT/DS264 - Anti-dumping - Final dumping determination on softwood lumber	United States
WT/DS257 - Final countervailing duty determination with respect to certain softwood lumber	United States
WT/DS236 - Determination of countervailing duties on certain softwood lumber	United States
WT/DS267 - Subsidies on upland cotton	United States
WT/DS250 - Equalizing excise tax imposed by Florida on processed orange and grapefruit products	United States
WT/DS239 - Anti-dumping duties on silicon metal from Brazil	United States
WT/DS268 - Sunset review of AD measures on oil country tubular goods	United States
WT/DS285 - Measures affecting the cross-border supply of gambling and betting services	United States
WT/DS261 - Tax treatment on certain products	Uruguay
WT/DS275 - Import licensing measures on certain agricultural products	Venezuela